

AKTUALNO VPRAŠANJE

Številni zavarovalci se pritožujejo, da po več tednov ne prejmejo oskrbine, kadar so na bolniškem dopustu. Razumljivo je, da povzročajo takšno čakanje na prejemke hude nevarnosti, še zlasti tistim, ki imajo majhne prejemke in nobenih prihrankov, in morajo zato sproti priti do sredstev za preživljanje, za najemno in podobno.

Zato smo povprašali predsednika Izvršnega odbora Zavoda za socialno zavarovanje za kranjski okraj, tov. Jensterla Albina, kako bi omogočil to, da

bi zavarovalci lahko prej prišli do oskrbine, kadar so bolni.

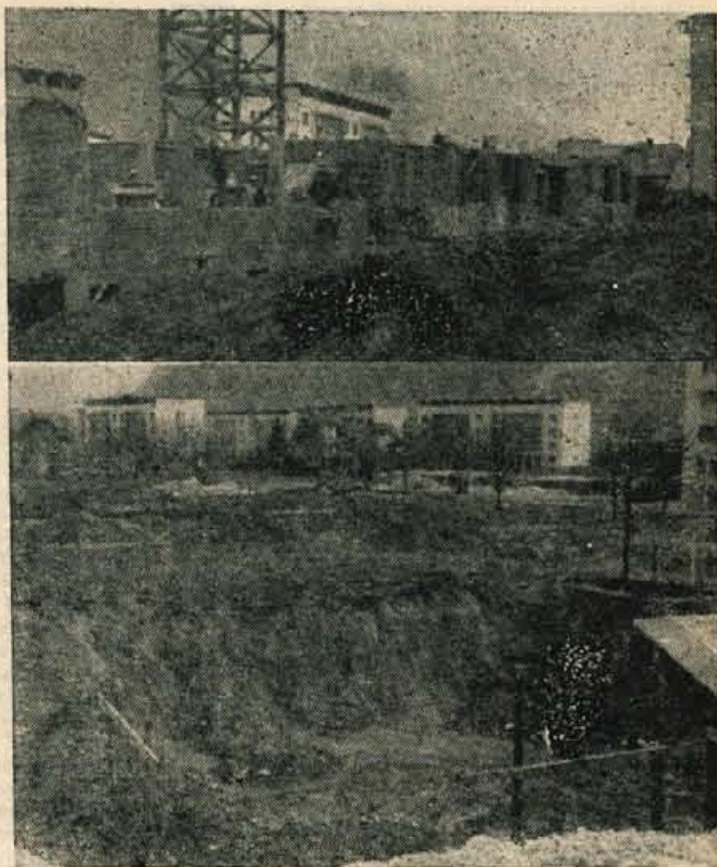
Zvedeli smo, da skuša Zavod za socialno zavarovanje doseči to, da bi prevzela izplačevanje oskrbin podjetja, ki bi te oskrbine lahko dočel gibljivejši izplačevala. Nekaj podjetij to službo že opravlja. V vseh teh primerih se je stvar dobro obnesla ter so zavarovalci mnogo bolj zadovoljni. Zavod za socialno zavarovanje oziroma njegove podružnice se zdaj dogovarjajo še z nekaterimi podjetji, da bi tudi prevzela to delo. Uprave mnogih podjetij pa se temu upirajo, češ da bi jih

to preveč obremenilo. Vendar pa bi bilo tudi v večini manjših podjetij možno urediti stvar tako, da bi to delo prevzel eden izmed uslužbencev poleg svojih sedanjih obveznosti, eventualno proti honorarju. V velikih podjetjih pa se s to službo ukvarja poseben uslužbenec. Vendar se to splača, ker je zavarovancem močno ustreženo. Zato naj bi o tem problemu povedale svoje mnenje tudi sindikalne podružnice in organi delavskega upravljanja v podjetjih.

Z.

AKTUALNO VPRAŠANJE

JESENICE V SLIKI

Jesenice nenehno rastejo v zgornjem delu Kranjski gori. V bližini drugih, že obstoječih stanovanjskih blokov že delajo temelje za tri visoke 10-nadstropne stanovanjske hiše (spodaj). Tudi dela na zgradbi podružnice socialnega zavarovanja so bila v polnem teku pred dnevi, dokler ni prišla repriza letošnje zime (zgoraj).

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XI, ST. 14 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 21. FEBRUARJA 1953

PREDVOLILNE PRIPRAVE

Obdobje živahnega političnega življenja

Volivci so se zborov udeležili v visokem odstotku - Razprava predvsem o komunalnih in gospodarskih vprašanjih - Predvideni so številni sestanki kandidatov z volivci ter predvolilna zborovanja

Po še nepopolnih podatkih se je prvih zborov volivcev v industrijski proizvodni skupini v kranjskem okraju udeležilo 42% volivcev. Prav tolikšen odstotek udeležbe je bil zabeležen na drugih zborih volivcev v industrijski proizvodni skupini. V kmetijski proizvodni skupini (za 4 občine še nimamo podatkov) je na prve zборе prišlo 20%, na druge zборе pa 26% volivcev. Na prve zборе volivcev na terenih pa je prišlo 9%, na druge pa 16% volivcev.

Volivci so se torej razmeroma v precejšnjem številu udeležili zborov, zlasti drugih. Razmeroma malo je bilo takih zborov volivcev, ki jih je bilo treba ponovno sklicevati; v teh primerih je bila kriva slaba organizacija, pomanjkljivo obveščanje volivcev in šibka dejavnost nekaterih organizacij SZDL.

Tudi razprava na zborih volivcev je bila dokaj živahna, sukala pa se je predvsem okrog komunalnih in gospodarskih aktualnih problemov. Ljudski odbori so prejeli od volivcev kopicu predlogov, ki jih vseh ne bo moč sicer takoj uresničiti, so pa dragoceni, ker odsevajo mnenja in razpoloženje prebivalstva ter nakazujejo smeri, v katerih naj delajo posamezni ljudski odbori.

Razgibano politično življenje v okraju pa ni značilno samo za

zadnje tedne, ko se pospešeno pripravljamo na skupščinske volitve. Ta živahnost se je začela pravzaprav že pred letom dni. Ze lani so politične organizacije začele razpravljati o predloženih programih dela novih ljudskih odborov, pri čemer so v nekaterih občinah sodelovali številni volivci ter organi samoupravljanja. Potem so se vrstili plenumi odborov SZDL, ki so razpravljali o raznih družbeno-političnih problemih na Gorenjskem. Jeseni so družbeno-politično življenje močno razgibale volitve v ljudske odbore. Sledili so občni zbori SZDL, sindikalnih in drugih organizacij. Posebej kaže omeniti nekatera zelo pomembna zasedanja, na katerih je Okrajni ljudski odbor razpravljal in sklepal o smernicah za razvoj turizma, trgovine in obrti. V kratkem bo OLO razpravljal in sklepal tudi o smernicah za razvoj kmetijstva. Ravno te gospodarske veje neposredno vplivajo na družbeni standard, zato jim okrajno politično in oblastveno vodstvo posebej zdaj izredno pozornost.

Eden izmed vzrokov bolj razgibanega družbeno-političnega življenja v okraju v tem času pa je tudi ta, da so gospodarske organizacije in posamezniki začeli bolj čutiti, da je njihov ekonomski položaj odvisen od reše-

vanja kompleksne problematike komun in od celotne naše politike.

Nedvomno pa se bo živahnost družbeno-političnega življenja v prihodnjih tednih še stopnjevala. Organizacije SZDL nameravajo kmalu začeti sklicevati sestanke, na katerih naj bi prišli poslanski kandidati v neposredne stike s svojimi volivci. Taki sestanki poslanskih kandidatov naj bi bili na terenih in tudi v gospodarskih organizacijah. Posamezni poslanski kandidati nameravajo prirediti take sestanke tudi v nekaterih drugih organizacijah (v združenjih itd.). Sledila pa bodo tudi večja predvolilna zborovanja, na katerih bodo govorili poslanski

kandidati. Mladinske organizacije nameravajo ponekod (n. pr. na Bledu) prirediti še posebna zborovanja za mlade volivce.

'SAVA' bo rekonstruirala pnevmatikarno

Odobren kredit 590 milijonov din - Pnevmatikarna na Gaštelju bo rekonstruirana do konca leta 1959 - Letno bodo izdelali okoli 120.000 avtomobilskih gum

Zvedeli smo, da je Jugoslovanska investicijska banka odobrila kranjski »Savi« 590 milijonov dinarjev kredita za rekonstrukcijo in razširitev obrata pnevmatikarne na Gaštelju. Gradbeni objekti bodo gotovi že letos, celotna rekonstrukcija pa do konca prihodnjega leta. Rekonstrui-

rana in razširjena pnevmatikarna bo izdelovala letno okrog 120 tisoč avtomobilskih gum, namesto sedanjih 60.000. Podjetje bo s tem povečalo letni bruto proizvod za nekaj nad 2 milijardi oziroma na približno 6,5 milijarde dinarjev.

Z.

Razgovor s poslanskimi kandidati

Močnejša oslonitev na samoupravne organe

Obiskali smo jeseniške kandidate. V razgovoru so sodelovali Franc Taler in Franc Arh, kandidata za Zvezni zbor proizvajalcev, Jože Ulčar, kandidat za Republiški zbor proizvajalcev ter Dušan Stare in Brun Berti, kandidata za Republiški zbor.

Razgovor se je sukal predvsem o tem, kako si kandidati predstavljajo naloge organov komunalnih skupnosti pri reševanju zgočih komunalnih in gospodarskih problemov na Jesenicah.

STANOVANJSKE SKUPNOSTI SO NUJNO POTREBNE

Mnoge, na videz drobne, toda pomembne stvari, bi lahko in celo mnogo bolje reševali ljudje sami, če bi tu bile stanovanjske skupnosti. To je bila ena od prvih ugotovitev kandidatov v razgovoru. V njihovi občini, ki predstavlja pravzaprav eno samo, toda raztegnjeno delavsko središče od Rateč do Zirovnice, so nujno potrebne stanovanjske skupnosti. Te skupnosti bi lahko z razmeroma majhnimi sredstvi dosegle dokaj večje uspehe kot občina. Pri tem so mišljena manjša dela: vzdrževanje in popravila cest, urejevanje igrišč, parkov in podobno.

Hišni sveti pa nimajo pravega vodstva, da bi se vključili v široko celoto samoupravnega organa. Hkrati so tudi njihova sredstva, ki jim ostanejo na razpolago, dokaj nesorazmerna. Tistim, ki upravljajo stara poslopja, primanjkuje denarja za naj-

nujnejša popravila, drugi, v novih stavbah pa ne čutijo stiske za sredstva. Ti drugi bi lahko veliko pomagali stanovanjski skupnosti. Na Plavžu imajo na primer dokaj novih hiš. Toda tamkajšnji prebivalci razen stanovanj, ki jih imajo, hudo pogrešajo ostale komunalne ureditve od trgovin do otroških igrišč. Če bi bila tam stanovanjska skupnost s številnimi hišnimi sveti, ki bi združevala to naselje v enotno celoto, bi te stvari lahko dosti elastičneje in uspešneje reševali. Prebivalci pa bi o tem bolj konstruktivno razpravljali, sodelovali in sami prispevali k ureditvi svojega kraja.

POTROŠNIŠKI SVETI BREZ DELA

Tudi mnogi potrošniški sveti se niso uveljavili. Po dveh letih, odkar so bili ti sveti ustanovljeni, do danes niso dosegli niti stopnje posvetovalnega organa. Njihova vloga pri urejevanju tržišča in preskrbe prebivalstva pa bi bila lahko mnogo večja. Največjo pomoč tem organom bi lahko nudil Svet za blagovni promet pri Občinskem ljudskem odboru z občasnimi posvetovalnimi, napotki za delo in smernicami. Dober primer, kako lahko potrošniški svet usmeri tudi kolektiv trgovine, imamo v »Rožci«. Ta trgovina je naslednik prejšnje potrošniške zadruge. — Njen kolektiv se je ob takratnem sodelovanju s potrošniki (člani zadruge) znal najbolje pri-

bližati potrebam in željam odjemalcev. Tako in podobno pomoč bi lahko nudili potrošniški sveti tudi danes. Seveda, sedanja mrtvila niso krivi samo potrošniški sveti, marveč občina, njeni organi in druge organizacije.

OBRTNIM SVETOM VEC PRISTOJNOSTI

V razgovoru o delavskem samoupravljanju v tem močnem industrijskem centru so poslanski kandidati omenili nekaj misli o organih upravljanja v Zvezarni. Tu obstajajo obratni delavski sveti. Njih ne kaže podcenjevati, kar je v Zvezarni zadnja leta že povzročilo težave.

Zato, kot menijo kandidati, bi bilo treba to obliko delavskega samoupravljanja v Zvezarni dobro proučiti in dati obratnim delavskim svetom več pristojnosti. Centralni delavski svet pa bi se moral še bolj odgovorno lotevati raznih poglavitnih vprašanj. Tu so omenili predvsem predvidene investicije za bodočo rekonstrukcijo. Usmerjati bi se morali na čim rentabilnejše, kratkoročne investicije, usmerjati na to, da bi izboljševali kvaliteto izdelkov in ne povečevali samo kvantiteto, kar je v Zvezarni zadnja leta že povzročilo težave.

IZDATNEJŠE SODELOVANJE MED ZELEZARNO IN OBČINO

Na Jesenicah je bilo zadnja leta slišati več besed o nezadostnem sodelovanju med Zvezarno in občino. Tudi kandidati so govorili o tem. Potreben je enoten program komunalne dejavnosti. Ta je sicer že bil, toda ne dovolj vsklajen. Sedanji cilj je, da bi delavci Zvezarne, ki ustvarjajo glavna sredstva, sami, kot proizvajalci in potrošniki hkrati, sodelovali v vseh organih komun. Ograja med Zvezarno in občino mora odpasti. — Zelje, potrebe in interesi so tu enotni.

Poslanski kandidati so govorili tudi o tem, da je na Jesenicah potrebno bolj razvijati turizem, obrt in trgovino, kar je zelo žgoče v tem delavskem centru.

K. M.

Modernizacija gospodinjstva

Na letošnjem sejmu »Moda 1958« na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani je razstavljal pralni, sušilni in likalni stroj tudi Hidromontaža Maribor. Na sejmu so obiskovalci lahko opazovali, kako ti stroji delujejo. Na sliki je sušilni in likalni stroj, pralni pa je stal poleg sušilnega. Ta dva stroja sta zlikala in posušila perilo v pol ure. Torej je bilo umazano perilo oprano, posušeno in zlikano v dobri uri. Morda bi o teh strojih razmišljale stanovanjske skupnosti in hišni sveti!

TE DNI PO SVETU

V ponedeljek popoldne je prispela v Ljubljano 8-članska trgovinska delegacija pod vodstvom ministra za zunanjo trgovino g. Lu Ši Čanga. Delegacija je obiskala Slovenijo po uspešno zaključenih razgovorih o trgovinskih zamenjavi za to leto med FLR Jugoslavijo in LR Kitajsko.

Pred nekaj dnevi je etiopski cesar Haile Selasie obiskal gradbišče asabske luke, kjer se je seznanil z jugoslovanskimi strokovnjaki, ki delajo na gradbišču.

V Parizu poudarjajo, da je napetost v štirih s Tunizijo zaradi bombnega napada na Saktijet Sidi Jusef v zadnjih dneh znatno popustila. Francoska vlada namerava poravnati nastalo škodo, ki jo je povzročilo bombardiranje, na kar je Tunis ugodno reagiral.

Predstavniki tunizijskega zunanjega ministrstva je v ponedeljek izjavil, da mora Francija pred neposrednimi francosko-tunizijskimi razgovori v načelu sprejeti zahtevo po popolni evakuaciji svojih čet s tunizijskega ozemlja. To naj bi se zgodilo do 20. marca — dneva tuniške neodvisnosti.

Generalni sekretar OZN Hammarskjöld je predlagal sovjetski vladi, da bi prišel 18. marca na obisk v Moskvo.

V Varšavi so bili v torek v glavnem zaključeni jugoslovansko-poljski gospodarski razgovori o razširitvi gospodarskega sodelovanja med obema deželama.

Komandant sovjetskih čet v Vzhodni Nemčiji general Zaharov je v torek izjavil, da bo Sovjetska zveza umaknila iz Vzhodne Nemčije 2 motorizirani diviziji, divizijo protiletalske obrambe, 3 artiljerijske brigade in 5 enot protiletalske obrambe — skupno 41.000 mož.

Vzhodna področja Severne Amerike je zajelo hudo neurje s snežnimi viharji. Doslej so zabeležili nad 170 smrtnih žrtev. Takšne zime ne pomnijo že 22 let.

Ameriško obrambno ministrstvo je odobrilo denarne kredite za izstrelitev 5 zemeljskih satelitov in raket v vesoljstvo.

V departmaju Apurimak na jugu Peruja je umrlo od lakote 22 ljudi, 120 družin pa je v skrajni stiski. Vlada je poslala na to področje, kjer je povzročila lakota huda suša, nujno pomoč.

Združene grških novinarjev je poslalo v torek OZN in mednarodni novinarski federaciji protest proti odnosu turške vlade do tujih novinarjev v Ankarji.

Turške oblasti so namreč odrekle gostoljubje grškim dopisnikom v tem mestu.

«Maroška vojska za osvoboditev Sahare» je v torek objavila, da je bilo minul teden v bojih med maroško vojsko in španskimi enotami na področju Ifnija ubitih 183 španskih vojakov.

Prvi sekretar CK PZDP Wladislav Gomulka je sprejel v sredo podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Svetozarja Vukmanovića, ki se mudi te dni v Varšavi kot vodja gospodarske delegacije.

V Beogradu je bil v sredo podpisan prvi trgovinski in plačilni sporazum med Jugoslavijo in mongolsko ljudsko republiko, ki predvideva medsebojno trgovinsko menjavo blaga v vrednosti 1,2 milijona dolarjev.

Predsednik republike Josip Broz-Tito je v sredo sprejel v Belem dvoru novega ameriškega veleposlanika v Jugoslaviji Charlesa Rankina.

Istega dne je izročil predsedniku republike Titu pooblastilna pisma tudi novi belgijski veleposlanik v Jugoslaviji Robert Rotschild.

LJUDJE IN DOGODKI

Druga arabska federacija

Ko je arabski svet stopal v novo leto, so bili menda še vsi prepričani, da je želja po združitvi arabskih dežel še zelo daleč od resničnosti. Zdaj pa sta samo dva tedna v februarju zaznamovala dve novi arabski državi, dve novi arabski federaciji.

O egiptovsko-sirski zvezi ali kot zdaj nosi uradni naziv »Združena arabska država« smo že pisali. Ustanovljena je bila 1. februarja. Zdaj pa sta tudi iraški in jordanski kralj 14. februarja podpisala sporazum o združitvi njihovih dežel v skupno zvezo, v »Arabsko federacijo«.

Seveda se postavlja vprašanje, čemu si tako nalo, v dveh tako kratkih presledkih sledita združitvi arabskih dežel v dve zvezi. In zakaj dve federaciji? Zakaj se Irak in Jordan nista pridružila že ustanovljeni Združeni arabski državi?

Odgovor pravzaprav ni lahek. Če postavimo obe novi arabski zvezi vsakeb, potem lahko pridemo do napačnega zaključka, da sta ti zvezi naperjeni druga proti drugi. Pristržna čestitka predsednika Združene arabske države Naserja novoustanovljeni Arabski federaciji bi tak zaključek vsaj delno postavila na laž. Res pa je le, da med obema

arabskima zvezama računni niso povsem čisti. O tem govori že nekaj najbolj očitnih dejstev:

Združena arabska država je republika, arabska federacija je kraljevina. Egiptovsko - sirski zvezi združuje dve najbolj razviti in napredni arabski deželi, medtem ko pa v jordansko-iraški zvezi prevladujejo zaostali družbeni odnosi, pomešani z močnimi polfevdalnimi ostanki. Irak in Jordan sta naklonjena zahodni politiki (Irak je celo član zahodnjaškega Bagdadskega pakta), Sirija in Egipt pa sta znana prisliša izvenblokovske politike »pozitivnega nevtiralizma« in se ravna po načelih miroljubnega sožitja.

Prav zaradi teh razlik se oba kralja nista odločila, da bi pristopila k že ustanovljeni arabski federaciji, ampak sta raje ustanovila svojo. To pa sta bila nekako prisiljena storiti, da bi zadostila željam najširših arabskih množic, med katerimi je zamisel o Združeni Arabiji izredno popularna.

Nekateri trdijo, da je iraško-jordanska zveza naperjena proti Združeni arabski državi. V dokaz navajajo reagiranje Zahoda, ki je ob ustanovitvi Združene arabske države namrščil čelo, medtem ko je pa po razglasitvi

Arabske federacije navdušeno zaploskal. Zato menijo ti krogi, da je iraško-jordanska federacija zahodna utež, ki naj bi vzpostavila v egiptovsko-sirski unijo porušeno ravnotežje.

Dasi ima tak zaključek svoje razloge, pa bržkone ne bo povsem držal. Dejstvo je nadreč, da Jordan (dozdaj ni bil član Bagdadske zveze) ni pristopil k bagdadski organizaciji. Tako je nastal pravzaprav zelo čuden položaj, da sta v skupni zvezi dve državi, ki imata različne mednarodne obveznosti. Značilno pa je pri tem, da večina komentatorjev ni ugibala o tem, kdaj se bo Jordan priključil Bagdadski zvezi, marveč, kdaj bo Irak izstopil iz nje.

Kakšna bo torej politika nove združene arabske države, je po temtakem prav tolikšna neznanica, kot je povsem znana politika egiptovsko-sirske zveze. Toda naj bo kakršnakoli, naj bodo razlogi in ozadje tako nazlje vzpostavljive iraško-jordanske federacije še tako zavilji v temo, eno je le docela jasno: da si ideja o združitvi arabskega sveta krepko utira pot v stvarnost. Gledano iz te perspektive pa je tako prva kot druga združitve pozitivna stvar.

Martin Tomažič

naša kronika

NA BOHINJSKI BELI SI ZELIJO NOV VODOVOD IN PRODAJALNO MESA

Ze na mnogih zborovanjih, predvsem pa še na zadnjem zboru volivcev, so se vaščani na Bohinjski Beli in okoliških vaseh zavzemali za gradnjo novega vodovoda ter ureditev prodajalne mesa na vasi. Načrti za vodovod so že dlje časa pripravljani in tudi dela pri zajetju vode so se že začela. Ker pa domnevajo, da sedanje zajetje nad železniško postajo Bohinjska Bela ne bi moglo precej oddaljenim naseljem in celo krajem, ki ležijo višje kot je sam izvir, dati dovolj vode, so prenehali delati. Potreba po vodovodu pa je iz dneva v dan večja. Razen tega so pogoji za gradnjo dovolj ugodni, saj izvirov in pitne vode v okolici ne manjka. Nekateri vaščani imajo sicer lastne vodovode, sicer pa mora večina prebivalstva Spodnje in Zgornje vasi na Bohinjski Beli prenašati vodo iz skupnih vaških vodnjakov, napajališč in studencev. Občinski perspektivni plan občine Bled sicer daje prednost gradnji vodovoda na Bohinjski Beli, vendar volivci menijo, da bi bilo treba zagotoviti nekaj sredstev v ta namen že letos, tako da bi lahko z deli nadaljevali.

Razen tega so volivci razpravljali tudi o ureditvi prodajalne za meso v vasi, za Bohinjsko Belo in okoliška naselja — Obrne, Kupljenik in Slavnike. Prebivalci teh krajev morajo hoditi po meso na Bled, kjer je že tako precej potrošnikov. Z ureditvijo prodajalne na Bohinjski Beli, ki naj bi jo oskrbovala z mesom Mesarija Bled, pa bi razbremenili blejske prodajalne, hkrati pa ustregli velikemu delu prebivalstva okoliških vasi.

-jb

V DUPLJAH: KANALIZACIJA CESTE, RAZSVETLJAVA, STANOVANJAJ

Na drugem zboru volivcev v Dupljah so razen tega, da so potrdili predlog za kandidata Borisa Zihlerja v Zvezno skupščino ter predlog za kandidata za Republiško ljudsko skupščino za tov. Mirana Košmelja, razpravljali tudi o sedanjem delu krajevnega odbora in komunalnih delih. Med drugim so opozarjali volivci na slabe drogeve za električno napeljavo, na ureditev kanalizacije, popravilo cest in zboljšanje javne razsvetljave. Največ pozornosti pa so posvetili stanovanjskim problemom. Zavedajo se, da bo treba nuditi ustrezna stanovanja vsaj prosvetnim delavcem, da bodo lo tako zagotovili uspešno delo na osemletki. Vsi ostali, ki čakajo na stanovanja, pa so se združili v stanovanjsko zadrugo in sklenili, da bodo tako zgradili stanovanja.

G.

USPEŠNO DELO SEKCIJE MLADIH PLANINCEV NA BLEDU

Sekcija mladih planincev pri Planinskem društvu Bled je bila ustanovljena že skoraj pred dve leti. V svojih vrstah združuje okoli 350 članov. Glavni smoter tega mladega združenja je spoznavati lepote prirode, predvsem še planinskega sveta in usposabljanje mlade člane za dobre plezalce. Vodstvo sekcije je s pomočjo nekaterih članov Planinskega društva Bled v minulih dveh letih pripravilo nekaj izletov v bližnjo in daljno okolico. Tako so obiskali Lipanjo na Pokljuki, Prnike nad Gorjami, Obranco, Valvarovo jevo koč, Porezen itd. V minulih počitnicah so pripravili na Lipanji v Blejski koči 14-dnevno letovanje v dveh izmenah po en teden. Letovalo je 80 mlajših in starejših planincev. Mladi planinci so poslušali tudi več predavanj — tako o naravnih lepotah Bleda in okolice, visokogorski divjadi, o prvem vzponu na najvišjo goro sveta, o planinskem cvetju itd. Blejski planinci imajo pred seboj še mnogo načrtov. O njih so razpravljali preteklo nedeljo na letnem občnem zboru. V najkrajšem času nameravajo za svoje člane pripraviti tečaj o plezanju po planinah ter o prvi pomoči.

-jb

kratko, vendar zanimivo

DRUGA ŠTEVILKA

»ODMEVOV IZ POD GORA«

Dijaki osemletke v Kranjski gori in aktiv LMS v Podkorenu izdajajo skupaj ciklostirani mladinski časopis Odmevi izpod gora. Ob izdatni finančni podpori obč. komiteja LMS na Jesenicah je te dni izšla s skoraj trimesečno zamudo druga številka, ki se ji sicer pozna skrb za lepši jezik, zato pa je izgubila na aktualnosti. Razen urednikovega članka in nekaj vprašanj mladina ne obravnava lastnih problemov. Vendar — že njihov pogum in vztrajnost sta vse pohvale vredna.

J. S.

PUSTA SO »POKOPALI«

Kranj, 20. februarja.

Ze pred drugo uro se se včeraj popoldan zbirali ljudje na savskem mostu v Kranju in nestrpno pričakovali pogrebni sprevod pusta, ki je v Kranju že tradicionalen. Po vseh ulicah je bilo vse polno radovednih oči, zlasti pa je bil sprevod pustnih sem v veselje najmlajšim. Pogrebu pusta, ki ga je organiziral delovni kolektiv tovarne »Planika«, pa je prisostvovalo najve. ljudi na savskem mostu (slika zgoraj), pod katerim so se pogrebci tudi poslovili od Kurenta. Na sliki v sredini vidimo del sprevoda, spodaj pa — krsto s pustom bo sprejela valovita Sava.

CEPLJENJE PROTI OHROMELOSTI NA BLEDU

V ponedeljek so začeli na Bledu cepiti otroke, ki obiskujejo prvi in drugi razred osnovne šole. Prve dni tega tedna so cepili otroke v Gorjah, na Bohinjski Beli, Bledu in v Ribnem. Za trikratno cepljenje bodo starši prispevali za cepivo le 600 dinarjev. Nekaterim revnejšim otrokom bo omenjeni znesek plačala občina.

S 1. marcem bodo po vseh šolah blejske občine dobivali otroci kalcijske tablete proti zobni gnilobi. Dijaki in učenci bodo prejeli po 3 tablete na dan, prispevali pa bodo zanje 30 dinarjev mesečno.

-jb

BREZ PLENA

Divji prašiči delajo veliko škodo na območju Črnega grabna in Tuhijske doline. Prvi letošnji veliki lov na divje prašiče je bil obvezen za lovske družine obeh dolin. Razen tega so kot gonjači pomagali tudi kmetje iz najbolj prizadetih vasi. Obkolili so hribovje okrog Spika, vendar so se prašiči spretno izmuznili iz obroča in so lovci ostali brez plena. Lov bodo še ponovili.

Z.

OBRAZI IN POJAVI

ŠE KAR PO STAREM

Kmetijska zadruga je dogradila zadrudni dom v surovem stanju ter uredila zbiralnice mleka. To so njeni uspehi.

Toda zadruga še vedno nima upravnika. Predlagali so ji že tega in onega človeka, ki bi bil primeren za upravnika. Zadruga ni sprejela nobenega. »Nočemo nobenega komisarja!« je bil neuraden odgovor posameznih vodilnih ljudi v zadrugi. V resnici pa bi bilo ta odgovor moč razumeti tudi takole:

«Niso nam po volji ljudje, ki bi hoteli močnejše usmerjati zadrugo na socialistično polje, kot nam, nekaterim ugaja.»

Zato v tej zadrugi opravljajo upravniško funkcijo trije člani upravnega odbora, dasiravno bi morala imeti vsaka zadruga upravnika.

Kaj pa, če bi skupnost dejala: »Dobro, vi nočete upoštevati družbenih interesov, mi pa bomo gluhi takrat, kadar nas boste vi potrebovali.«? Nemara bi bilo to že kar prav.

Tudi do knjigovodje ima ta zadruga podoben odnos kot do upravnika. Prejšnji knjigovodja je odšel, ker so se neupravičeno vtikali v delo, za katero je odgovarjal. Vtkali so se ljudje, ki ne poznajo predpisov, knjigovodja pa v takih razmerah ni hotel več nositi odgovornosti za svoje delo in je odšel drugam. Za njim je prišla tovarišica, ki doživlja enako usodo, zato je službo že odpovedala.

Ali je kaj čudnega, da takšna zadruga še ni prerasla v organizatorico kmetijske proizvodnje, marveč ji še vedno diši le donosna trgovina? Eno izmed njenih najdonosnejših del je — kupčija z novoletnimi smrečicami.

Zadrudniki iz Senčurja so po tem opisu bržkone že sami uganili, katero zadrugo imamo v mislih.

Zdaj pa nekaj še o neki drugi kmetijski zadrugi na Gorenjskem.

Njen predsednik je umen in premožen človek, ki ima sam precej kmetijskih strojev. Z njihov pomočjo kar sam zmoro delo na svojem posestvu, kajti družina se je že razšla. Če je treba, pomaga s stroji tudi sosedom, ki mu to potem odslužijo z delom na njegovem posestvu. Tako je možu kar močno prav, da zadruga nima mehanizacije, saj bi le-ta spodrinila njegovo kraljestvo v vasi. In ker je ta mož hkrati predsednik zadruge, seveda razmeroma zlahka preprečuje zadrugo mehanizacijo in s tem utiranje socialističnih odnosov na vasi. Njegova modrost, ki jo razširja med ljudmi, je takale:

«Vsak kmet, vsak zadrudnik, naj si sam nabavlja stroje, pa bomo razvili naše kmetijstvo!»

Zase ima mož seveda prav, toda samo zase. Kajti pri taki politiki te zadruge bo on še vedno — gazda v vasi. V toliko mu je tudi prav, da opravlja »odgovorno funkcijo« kot predsednik zadruge. Za upravnika zadruge pa je izbral zadrudnega poslovodjo, poslušnega človeka, ki ne sitnari z nekakšnim organiziranjem in pospeševanjem kmetijske proizvodnje, kot delajo nekateri drugi zadrudni upravniki, marveč tiči le v štacunarstvu, ki ga je vajen še iz predvojnih časov, ko je imel še trgovino »na svoje«.

Zdaj, ko bodo občni zbori kmetijskih zadrug, bi bilo prav in koristno, da bi se zadrudniki pogovorili tudi o takih stvareh, ki še močno dišijo po starih časih in ponekod še krepko ovirajo napredni zadrudni razvoj.

Z.

IZDAJA ČASOPISNO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJŠEK / TELEFON UREDNIŠTVA ŠTEVILKA 397 — TELEFON UPRAVE ST. 475 / TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 61-KB-1-2-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DIN, MESEČNA NAROČNINA 50 DIN

Glavobol v „Elanu“

Podjetje ni dovolj proučevalo trga, zato se je nakopičila zaloga neprodanih izdelkov - Prihodnost podjetja je odvisna od boljšega gospodarjenja

„Elan“ v Begunjah, eno največjih podjetij za izdelavo športnega orodja, ki je po svojih izdelkih zelo znano doma, pa tudi že v nekaterih inozemskih državah, je zabredlo v zagato.

Nekateri izdelki ne gredo več v denar. V skladišču je obležalo, po njihovih navedah, kakih 150 tisoč réketov. Medtem ko je podjetje jeseni skrčilo proizvodnjo réketov na polovico, je pred kratkim obrat reketrarne začelo popolnoma ustavilo. Kakih 40 žensk iz tega obrata so poslali na plačan dopust. Ustavili pa so tudi izdelovanje kajakov ter zmanjšali proizvodnjo nekaterih drugih izdelkov. Okrog 20 delavcev, večina takih, ki so bili zaposleni manj kot leto dni, je samo zapustilo podjetje.

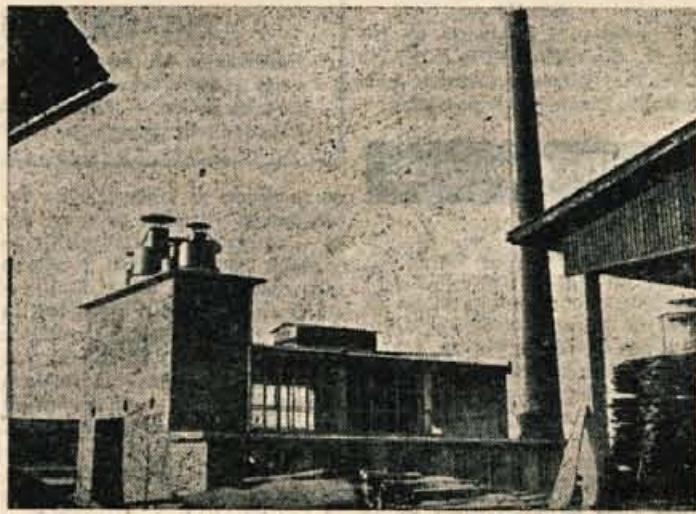
V čem je stvar? Očitno je, da vodstvo podjetja ni dovolj skrbno in temeljito proučevalo potrebe domačega in inozemskega trga. To pa bi bilo še zlasti potrebno zato, ker podjetje izdeluje mnoge take artikole, ki so sezonski, katerih uporaba je odvisna tudi od navad, rekli bi lahko od »mode«. Tak je primer s perjanico. Navdušenje za ta šport je naglo zakipelo, zdaj pa je vrhunec navdušenja že mimo. Domači trg se je z réketi prenapolnil. In inozemskem trgu pa so se pojavili sposobni konkurenti. »Elan« pa je te in še nekatere artikole izdeloval kar »na borajžo«, z veliko tveganostjo, ne pa na osnovi skrbnih analiz

trga. Zato tudi niso pravočasno opazili nevarnosti, da izdelki ne bodo šli več v denar. Se več! Ko

jih je na to nevarnost opozorila okrajna finančna inšpekcija, je delavski svet sicer poslušal o

tem poročilo — sklenil pa nič. Šele potem, ko so delavci v januarju prejeli le 75% plače, se je delavski svet nekoliko lotil stvari.

Vodstvo podjetja, ki se je doslej kaj malo zmenilo za komunno, v kateri živi in je iskalo pomoč in zaslombo povsod drugje, se je zdaj obrnilo na občino po garancijo za dodatni obratni kredit. Toda časi, ko so ljudski odbori kar tjavdan odobraval garancije, postajajo polagoma preteklost. Občinski ljudski odbor Radovljica ni odobril zaprosene garancije »Elanu«, ker podjetje ni dokazalo, da bo zaloga blaga lahko v kratkem odprodala. Zanimivo pa je, da so na seji ljudskega odbora glasovali proti garanciji celo odborniki, ki so člani kolektiva v »Elanu«, ker niso bili natančneje seznanjeni s problematiko svojega podjetja. Pač pa je ljudski odbor določil posebno komisijo, ki bo natančno proučila problematiko »Elana« ter pripravila predloge o tem, kako naj bi se podjetje izvleklo iz sedanjega zagata.

»Elan« si je že uredil vrsto obratov

Trgovina potrebuje dvakrat več vajencev

Letos naj bi začeli uvajati stimulatívnejše nagrajevanje

Od leta 1952 do lani se je v kranjskem okraju povečal blagovni promet po vrednosti za 91 odstotkov, količinsko (v mali prodaji) za 40 odstotkov, število lokalov, skladišč in drugih trgovskih prostorov za 20 odstotkov, kader pa le za 8 odstotkov.

To kaže, kako hudo manjka trgovskega osebja. Brez le-tega pa bodo vse investicije, ki jih namenjamo za izpopolnitev in modernizacijo trgovske mreže bolj ali manj bob ob steno. Trgovska podjetja v celotnem okraju dobijo letno 60 do 65 novih vajencev. To število bi morali že letos podvojiti. Vajencev manjka v vseh trgovskih panogah, še zlasti pa v železninarski, živilski ter v trgovini z barvami in laki.

Na Trgovinski zbornici sodijo, da bi bilo treba privabiti več podmladka v trgovino tudi s stipendiranjem. Malim podjetjem, ki nujno potrebujejo kader, a nimajo sami dovolj sredstev, na-

merava pomagati Trgovinska zbornica, večja podjetja pa naj bi sama razpisala štipendije (zlasti naj bi dobili moške štipendiste). Hkrati v trgovskih krogih sodijo, da bi bilo treba v Kranju povečati kapaciteto vajenskega doma ali pa v prihodnjih letih sezidati novega.

Problem, ki po svoje tudi vpliva na kadrovsko politiko v trgovini, je nagrajevanje. Po vesteh iz Trgovinske zbornice naj bi letos začeli uvajati stimulatívnejše nagrajevanje po učinku. V večjih trgovskih podjetjih, kjer je možna večja delitev dela in so prodajalci res samo prodajalci, naj bi bili prejemniki le-teh odvisni od ustvarjenega prometa. V trgovini s sadjem in zelenjavo pa naj bi nagrajevali ali po količini prodanega blaga ali pa po odstotkih od prodanega blaga. To bi osebje vzpodbujalo k temu, da bi prodajalo blago takrat, kadar le-to prispe, ne glede na delovni čas. Z.

Kmetje čedalje bolj vlagajo denar v hranilnice

HRANILNE VLOGE PRI GORENJSKIH KMETIJSKIH ZADRUGAH SO PRESEGLE 143 MILIJONOV DINARJEV — SAMO V ZADNJEM LETU SO SE VLOGE POVEČALE ZA 100 Odstotkov — V JANUARJU NOVIH 9 MILIJONOV PRIHRANKOV — ZADRUŽNIKI V ČEŠNJICI SO SE ZLASTI VARČNI

Ljudje v zadnjih letih vse bolj vlagajo svoje prihranke na hranilne knjižice. Hranilne vloge stalno rastejo pri komunalni banki, pri Pošti, pri hranilnicah in drugih institucijah. Hkrati pa nenehno rastejo hranilne vloge tudi pri kmetijskih zadrugah. Kmetje vse bolj varčujejo in vlagajo svoje prihranke v zadrugne hranilnice in odseke, ki jih imajo pri zadrugah.

V okraju Kranj ima 60 kmetijskih zadrug (od 68 vseh) hranilno-kreditne odseke. Hkrati posluje

Okrajna hranilnica v Kranju s filialami v Radovljici in Skofji Loki. Hranilništvo v zadrugah posluje že že več let. Značilno pa je, da so zadrugniki prav v zadnjem letu povečali hranilne vloge za 100 odstotkov. V začetku lanskega leta je bilo le 72 milijonov dinarjev v zadrugnih hranilnicah. Do konca januarja letos pa se je skupna vsota ponovno povečala še za 71 milijonov dinarjev. Skupno so imeli gorenjski zadrugniki na svojih hranilnih knjižicah 31. januarja letos 143.777.000 dinarjev prihrankov, ki jih je vložilo 11.674 zadrugnikov.

Najbolj se je hranilništvo menda razvilo v Češnjici. Tamkajšnji zadrugniki imajo v kreditnem odseku svoje zadrugne že več kot 12 milijonov dinarjev. Tej zadrugi sledi kmetijska zadruga v Kranju z 8 milijoni, KZ v Srednji vasi pri Bohinju s 6 milijoni, Cerklje s 5 milijoni, kmetijska zadruga v Radovljici s približno 4 milijoni dinarjev prihrankov itd.

Zadrugniki se teh hranilnih odsekov poslužujejo tudi, kadar potrebujejo denar. Ko potrebujejo sredstva, denimo, za popravilo hiše, za nakup živine, umetnega gnojila in podobno, vzamejo pri zadrugi posojilo. Toda vlagatelj je več kakor posojiljemalec. Tako je bilo 31. januarja od skupno 143 milijonov vloženih prihrankov samo 17 milijonov posojenega zadrugnikom.

K. M.

Referendum jeseniških delavcev

Kako uporabiti 400 milijonov dinarjev

V anketi, ki ima veljavnost referenduma, je sodelovalo več kot 6.000 delavcev - Na prvem mestu med željami so stanovanja

Ob obračunu lanskoletnega poslovanja Zelezarne na Jesenicah so ugotovili, da bo kljub raznim težavam vendarle ostala dokaj-šnja vsota denarja na razpolago skladu za splošno porabo. Po podatkih iz tamkajšnje sindikalne podružnice gre za približno 400 milijonov dinarjev. Ko so na centralnem in na obratnih delavskih svetih in v političnih organizacijah govorili o potrebah in željah jeseniškega delavstva, ki naj bi jih s temi sredstvi zadovoljili, so bila mišljenja dokaj različna. Kopičila se je vrsta potreb. Spisek predlogov je postal predolg. V resnici je 400 milijonov precejšen denar, toda za velike potrebe Jesenic je to razmerna še vedno malo.

Da bi ugotovili mnenja čim več članov kolektiva, ustvarjalca teh sredstev, ki ima pravico do glavne besede pri uporabi sredstev, je sindikalni odbor Zelezarne razpisal anketo. Vsem delavcem so izročili liste z 9 predlogi za najnujnejša dela. Delavci so pri tem odločali o prioritetenem redu in tudi dodajali še svoje predloge.

Skupno so sindikalni pododbori v podjetju razdelili 6910 anketnih listov, ki jih je vrnilo izpolnjene več kot 80 odstotkov delavcev.

Največ delavcev je uvrstilo gradnjo družinskih in samskih stanovanj na prvo mesto. Na drugo mesto so postavili javno letno

kopališče, nato pa sledi ureditev drugih komunalnih problemov (uslužnostne dejavnosti, ureditev mlečne restavracije, druge prehranjevske in druge). Na četrtem mestu je gradnja tržnice, na petem nabava avtobusov za izlete, oddihe in za mestni promet, na šestem mestu pa nakup hotela na Jadranu za oddih članov kolektiva (medtem ko je bil ta nakup hotela v vprašanih na anketni poli na četrtem mestu). Vse to dokazuje, da delavci v Zelezarni tudi sredstva podjetja namenjujejo za reševanje perečih komunalnih vprašanj v občini in ne gledajo samo ožjih potreb Zelezarne in zaposlenih delavcev. Delavski svet Zelezarne bo na svoji prihodnji seji razpravljal o uporabi teh sredstev in upošteval želje kolektiva, ki jih je nakazala anketa. S tem pa bo ta demokratična oblika ankete že dobila višjo referenduma.

Ta oblika vključevanja vsakega delavca v razmišljanje, razpravo in soodločanje o uporabi ustvarjenih sredstev je v jeseniški Zelezarni povzročila precejšnje zadovoljstvo. Bržkone bi bila taka oblika zaželeni in primerna tudi v drugih kolektivih, zlasti kadar gre za posebno važna vprašanja, ki zanimajo celoten kolektiv.

V Zelezarni pa zdaj kroži še anketa o delu in delovnih odnosih, od katere si tudi očitno zanimiva ugotovitve o pogledih delavstva na razne probleme.

Na Gorenjskem čedalje več mleka

Lani so mlekarne odkupile nad 8 milijonov litrov mleka - Povečati bo treba zmogljivost mlekarne

V kranjskem okraju obratuje 7 zadrugnih mlekarskih obratov ter 25 planinskih in 2 doljinski sirarni s skupno letno zmogljivostjo 11.350.000 litrov mleka. Odkup mleka je urejen pri 47 zadrugah, ki v 47 zbirališčih odkupujejo tržne presežke. Zadrugne mlekarne so odkupile lani kakih 60% tržnih presežkov mleka.

Odkupljenega mleka je vsako leto več, v čemer se kažejo uspehi večletnega načrtnega pospeševanja živinoreje na Gorenjskem. Živinorejska pospeševalna služba se je usmerjala v selekcijo molznega tipa gorenjskega rdeče-cikastega goveda, odklanjala pa je pri selekciji kombinirani tip gorenjske cike, ker je reja take živine neekonomska.

Na Gorenjskem je mlekarstvo že tradicionalno, zato tudi v prihodnosti predelava mleka in proizvodnje mleka ne bomo preusmerjali. V zadnjih dveh letih je mleko v odkupu kmetijskih proizvodov kmetijskih zadrug na tretjem mestu, takoj za vrednostjo odkupljenega lesa ter merkantilnega in semenskega krompirja. Izboljšanje njivskih in travniških površin z gnojenjem je povečalo pridelke krmnih rastlin, kar seveda močno vpliva na količine mleka, zato se je odkup tržnih presežkov mleka v zadnjih letih zelo povečal. Zadrugne mlekarne, ki edine odkupujejo mleko, so leta 1955 odkupile 5.983.520 litrov mleka. Lani pa so mlekarne odkupile že 8.110.000 litrov mleka ali 35,5% več kot v letu 1955. Največ mleka, 4.757.730 litrov, je odkupila zadrugna mlekarne Kranj, 1.973.662 litrov škofjeloška zadrugna mlekarne, 536.372 litrov blejska zadrugna mlekarne, 842 tisoč 443 litrov pa zadrugne sirarne KPPZ-Bohinj.

Spričo tolikšnega povečanja odkupa se je izredno povečala predelava mleka v mlečne izdelke. Medtem ko je bilo leta 1955 predelano le 1.880.480 litrov mleka, je bilo lani predelane že 3.737.310 litrov mleka v 13 različnih vrst mlečnih izdelkov, torej za 1.856.830 litrov ali skoraj za 100% več kot leta 1955. To kaže, da se je potrošnja pasteriziranega konzumnega mleka le malenkostno povečala, zelo pa se je povečala potrošnja mlečnih napitkov, predvsem jogurta, ki so ga Gorenjci popili leta 1955

19.570 litrov, lani pa že 46.955 litrov. Konzumnega pasteriziranega mleka so mlekarne lani prodale 4.365.260 litrov, izdelale pa so 210.012 kg trdega ter 12.406 kg mehkega sira, 72.338 kg čajnega masla, 51.080 litrov smetane, 109.417 kg skute ter 6.900 kg kazeina.

Spričo tolikšne predelave mleka pa bo nujno potrebno povečati zmogljivost mlekarne, ker so njihovi stroji in naprave zastarele, izrabljene in nezadostne. Najnujnejša je rekonstrukcija kranjske mlekarne, kjer bi se povečala dnevna kapaciteta od sedanjih 16.000 litrov na 25.000 litrov. Potrebna pa bi bile investicije v znesku okrog 69 milijonov dinarjev. V prihodnjih letih bo treba zgraditi tudi konzum-

no mlekarne na Jesenicah, ki bi oskrbovala ta veliki industrijski kraj na Gorenjskem tudi s pasteriziranim mlekom v steklenicah ter vse turistične kraje z mlečnimi napitki in drugimi mlečnimi izdelki. Da bi omogočili še večji odkup tržnih presežkov mleka in s tem preprečili domačo nehigienično predelavo mleka v maslo, se bomo že letos lotili ureditve 14 posnemalnih postaj pri kmetijskih zadrugah v oddaljenih vaseh Poljanske doline.

Vse to bo še močneje okrepilo živinorejo, ki je najpomembnejša kmetijska veja na Gorenjskem, okrepil pa se bo tudi gospodarski pomen in ugled, ki ga ima gorenjsko mlekarstvo upravičeno že od nekdaj.

Modernizacija kranjske trgovine

„Potrošnik“

Mreža špicerijskih trgovin v Kranju se je močno okrepila, sicer ne številčno, pač pa se bo zmogljivost špicerijske trgovine »Potrošnik« pri ustreznih delovnih pogojih, ki jih bo poslej nudil sodobno opremljeni lokal na Koroški cesti 5, znatno povečala. — Otvoritev novih poslovnih prostorov je bila v torek, dne 18. februarja. Otvoritvi je prisostvoval predsednik ObLO Kranj Vinko Hafner in drugi gostje.

Posebnost te trgovine, kar bodo nedvomno potrošniki z veseljem pozdravili, je delovni čas. Trgovina bo namreč obratovala neprekinjeno (non-stop) od 6.30 do 21. ure. 8.

Statistične zanimivosti

V KRANJSKEM OKRAJU JE 21% KMETIJSKEGA PREDIVALSTVA

Po podatkih iz leta 1953 je v našem okraju še 21% kmetijskega prebivalstva, medtem ko ga je bilo pet let prej še 26%. Za primerjavo naj povemo, da je bilo v letu 1953 v vsej državi 71 odstotkov, v Švici 18 odstotkov, v Danskem 22 odstotkov, v ZDA pa le 11 odstotkov kmetijskega prebivalstva. Na 100 ha pa je bilo v letu 1953 v kranjskem okraju po 41, v FLRJ 70, v Švici 38, v Danskem 32, v ZDA pa po 5 kmečkih prebivalcev.

HEKTARSKI DONOS NA GORENJSKEM

Povprečni hektarski donos pšenice v kranjskem okraju je znašal leta 1952 10,4 mtc, leta 1957 12,9 mtc, v Zahodni Nemčiji pa leta 1953 27,5 mtc. Pri ječmenju je znašal povprečni hektarski donos leta 1952 8,5 mtc, leta 1957 pa 11,9 mtc (v Zah. Nemčiji leta 1953 26,3 mtc). Pridelek koruze je znašal leta 1952 povprečno 15,5 mtc, leta 1957 pa 20,2 mtc na hektar. Povprečen pridelek ajde je znašal leta 1952 4,6 mtc na hektar, leta 1957 pa 5,6 mtc na hektar. Povprečni hektarski donos teh pridelkov sicer povečujemo, vendar smo še daleč za kmetijstvom v nekaterih drugih državah, saj povprečno pridelajo gorenjski kmetje, recimo, žita polovico manj na hektar kot kmetje v Zah. Nemčiji. Nekoliko ugodnejši so podatki o pridelovanju krompirja. Leta 1952 je znašal povprečni hektarski donos krompirja v kranjskem okraju 108 mtc, leta 1952 pa 209,1 mtc, medtem ko so v Zahodni Nemčiji pridelali leta 1953 povprečno po 211 mtc na hektar.

V 11 dneh za okoli 3 milijarde pogodb

V nedeljo je bil v Ljubljani zaključen sejem »Moda 1958« s prikazom modnih frizur. Na tej reviji je sodelovalo okoli 25 modelov. Glavni poudarek na sejmju je bil na konfekciji. 70 modelov je bilo odlikovanih z zlato, 88 s srebrno in 74 z bronasto diplomom. Predvsem je bil opazen napredek v proizvodnji trikotastih izdelkov in modelov tovarne »Peko« iz Tržiča. Sejem je bil predvsem komercialnega pomena, saj je bilo zaključenih okoli 2 milijardi 672 milijonov dinarjev registriranih komercialnih pogodb. Na sejmju je sodelovalo 87 podjetij, od tega 80 domačih, med njimi je bilo tudi precej gorenjskih, n.pr. Tovarna čipk in vezenin, Bled, »Se-

gorenjski obveščevalac

ZDRAVNIŠKA DEZURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefno 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 01.

MALI OGLASI

Privatnikom malih oglasov ne objavljamo pred vplačilom. — Cena malih oglasov je: Preklje 20 din, izgubljen 10 din, ostalo 12 din od besede, Naročniki imajo 20 odstotkov popusta.

Telefonska številka naročnicega in oglasnega oddelka je: Kranj 475.

Izgubil sem denarnico z dokumenti od Gorič do Kranja. Najditelja naprošam, naj mi proti nagradi vrne vsaj dokumente na naslov, naveden v njih. 248

Novo žensko italijansko kolo, odlične znamke, zelo ugodno prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 247

Poceni prodam rabljeno kuhinjsko pohištvo in posteljo. — Zamenjam tudi za drva. — Planina blok 10, Kranj. 243

Nudim denar za dograditev dvosobnega ali trisobnega stanovanja v Kranju s pogolem, da to stanovanje potem dobim v najem. — Naslov v upravi lista.

Prodaj večjo količino akacijevskega lesa. — Počivalnik Anton, Podbrezje 72, p. Duplje. 249

Prodaj vrtno seno. — Kokrica 25, Kranj. 250

Prodaj skoraj novo spalnico z žimnicama. — Tavčarjeva ul. 1, Kranj. 207

Prodaj gozd ali zamenjam za zidno opeko. — Visoko 81, Senčur. 251

Prodaj štedilnik, malo rabljen. — Šimuncac Zlatko, Kopalniška 17, Kranj. 252

Prodaj kobiljo, staro 5 let. — Lokar, Primskovo 141. 253

Prodaj nove vrnjene sani. — Rakovec Franc, Šmarjetna gora 28, Kranj. 254

Prodaj 1000 kg repe. Poizve se v Sebenjah 32, Križe. 255

Oddam 8 mesecev starega psička, majhne sorte. — Fajfar Joško, Naklo 92. 256

Prodaj moško kolo za 7500 dinarjev, nov kuhalnik in ribiški kolešček za mēt. — Govekar, Britof 42. 257

Prodaj radioaparati »Minerva«. — Naslov v oglasnem oddelku. 258

Prodaj vzdani desni štedilnik, večji, malo rabljen. — Malstrov trg, 8, Kranj. 259

Prodaj radioaparati »Trabant«, kateri dela na razne jakosti električnega toka in tudi na baterijo, dočim je ogrevalna baterija vdelana v aparat, katero sprejemnik sam polni. Sprejemnik je 4-čevni. Cena 22.000 din. — Savs Janez, Bašelj, Preddvor. 250

Prodaj motorno kolo znamke »Penomen«, v dobrem stanju, za ceno 38.000 din. — Savs Janez, Bašelj 9, Preddvor. 251

Enodružinsko hišo, vseljivo, prodam ali zamenjam za manjšo, vseljivo. — Kunšič Jože, Sp. Gorje 19, p. Gorje pri Bledu. 262

Kmetijsko posestvo »Pšata«, Mengeš, ima na svojih obratih

na prodaj 60 ton sladkega sena. Cena po dogovoru. 263

Seno in otavo prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 264

Kupim 2 mopeda »Collibri«, malo rabljena, v dobrem stanju. Ponudbe z navedbo cene oddati v oglasni oddelek. 240

Stranke sprejemam ob delavnih od 7. do 15. ure — tudi ob sobotah, od 1. marca 1958 dalje. — Rangus Blaž, zlatar, Kranj, Reginceva ulica 13. 265

Dam hrano in stanovanje fantu, ki bi mi pomagal v prostih urah pri kmečkem delu. Naslov v oglasnem oddelku. 266

Grem pomagati za hrano in stanovanje v bližini Kranja. — Delam na 2 izmeni. — Naslov v oglasnem oddelku. 267

Sofer B-kategorije išče službo. Naslov v oglasnem oddelku. 238

Dva kleparska pomočnika in vodovodnega inštalaterja za samostojna dela, po možnosti s stanovanjem v Kranju ali okolici, sprejemam takoj. — Maksimov Boris, kleparstvo, Tržič. 239

Industrija obuje »PLANIKA«, Kranj, sprejme takoj v službo oskrbovalca obuje — trgovskega pomočnika. Plača po tarifnem pravilniku. Ponudbe poslati na upravo podjetja. 258

Trgovinska zbornica, Kranj, sprejme takoj strojevisko za redno štiriurno popoldansko delo. Prednost imajo osebe z znanjem stenografije. Informacije daje tajništvo Zbornice v Kranju, Prešernova ulica 10/II, telefonski številki 545 ali 305. 269

Dva mizarška pomočnika sprejemam na delo takoj. — Rebolj Jože, mizarstvo, Selo pri Zirovnici. 270

ZAHVALJUJEM se dr. Karlu Grebenšku za uspešno operacijo v glavi. Obenem pa se zahvaljujem vsemu strežnemu osebju za vso skrb in vzorno nego, ki sem jo bil deležen v Zdravstvenem domu Kranj — otoški oddelek. Tadič Slobodan. 271

Preključem besede, ki sem jih govoril 13. februarja 1958 pri Zlati ribi v Kranju o Vogrič Janku, za neresnične. — M. Pavlin. 272

Obveščam vso javnost, da nisem plačnik za morebitne dolgove, ki bi jih storila moja žena Marija Pavlin. — Tine Pavlin. 273

Tečaj za šoferje amatereje priženjamo v nedeljo, 23. februarja, ob 9. uri dopoldan v Osnovni šoli, Zabnica. — Vsi zainteresirani vabljani. — Ljudska tehnika, Zabnica. 274

Prodaj zavorne bobne in gume za gumi voz ter rezervne dele za avto Fiat - Ballila. — Pečenko, Trgovsko podjetje »Tobak«, Kranj. 282

Usnjeno rokavico, ki sem jo izgubil od Kranja do Vogelj, vrnil proti nagradi Trnovcu, Duplje. 275

Prodaj: moped dvosedalni, pisalni stroj, moško kolo, otroško harmoniko, električni gramofon, navadni gramofonski priključek na radio. Ogled ob nedeljah. — Vodice 48. 276

Prodaj rabljen desni štedilnik z bakrenim kotičem ter stensko li-toželno vodovodno školjko. — Pajter Valentin, Kranj, Tomšičeva ulica 26. 277

Prodaj železni štedilnik dobro ohranjen. — Poljanec, Titov trg 21/II, Kranj. 278

Sprejemam dva pečarska pomočnika in vajenca takoj. Stanovanje za samce preskrbljeno. Plača po dogovoru. Močnik, Tavčarjeva 38, Kranj. 279

Kleparstvo — vodno inštalaterstvo Tržič, sprejme dva pomočnika - kleparja ali vodno inštalaterja. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj. 280

Sobo in kuhinjo s pritlikinami v Kranju menjam za isto ali večje kjerkoli. — Prešernova 6/II. 281

OBJAVE

SPREJEM NOVIH DIJAKOV V SREDN. TEH. TEKST. ŠOLO

Vsi, ki reflektirajo na sprejem, naj se pisмено obrnejo na ravnateljstvo šole, ki jim bo poslalo prospekt s podrobnimi navodili in pojasnili. Pismu je treba priložiti znamko za odgovor.

SPREJEMO TEHNIČNEGA SEKRETARJA

Pogoji: Popolna srednja šola, obvladanje strojevisja in daljša praksa v upravno - administrativnem delu. Prednost imajo člani organizacije Zveze borcev s stanovanjem v Kranju ali kje v bližini.

Prošnje s kratkim življenjepisom in opisom dosedanjih služb pošljite na »Glas Gorenjske« pod šifro »SAMOSTOJNO DELO«.

POCENI HRANA OKUSNO HRANO DOBITE V LJUDSKI KUHINJI, KRANJ, GASILSKI TRG 3

Kosilo za abonente din 90.— za prehodne „ 105.— Večerja „ 60.—

ZAHVALA

Upokojenci — bivši delavci in nameščenci Tovarne gumijevih izdelkov »SAVA« v Kranju, se najiskrenejše zahvaljujejo njemu kolektivu z upravnim odborom na čelu za velikodušno podelitev enkratnega denarnega prispevka v želji, da uspeva podjetje tudi v bodoče kar najbolje. Ta ukrep je ponovni dokaz, da so vezi med sedanjimi in bivšimi člani tega kolektiva ostale nerazdružene, kar naj bo za vzgled tudi ostalim podjetjem v kranjskem okraju.

KINO

»STORZIC«, Kranj: 22. februarja ob 16., 18. in 20. uri ital. barvni cinemascope film »KRUH, LJUBEZEN IN...« ter ob 22. uri premiera angl. barvnega filma »SEMENJ ZELJA«. 23. febr. ob 10. uri ameriški barvni film »SKRLATNA RAVNINA«, ob 14. uri ameriški barvni cinemascope film s stereofonskim zvokom »CARMEN JONES«, ob 16., 18. in 20. uri ital. barvni cinemascope film »KRUH, LJUBEZEN IN...« (zadnjič).

»TRIGLAV«, Primskovo: Dne 22. februarja ob 19. uri ameriški barvni film »SKRLATNA RAVNINA«. 23. februarja ob 16.30 in 19. uri amer. barvni film »FANT IZ OKLAHOME«.

»SVOBODA«, Strazhišče: 22. in 23. februarja angleški barv. film »SEMENJ ZELJA«. V soboto ob 18. in 20. uri. V nedeljo ob 15., 17. in 19. uri.

»NAKLO«, 22. febr. ob 19. uri ameriški barvni film »FANT IZ OKLAHOME«. 23. febr. ob 17. in 19. uri ameriški barvni film »SKRLATNA RAVNINA«.

»RADIO«, Jesenice: 21. febr. ital. film »ULICA«. 22. in 23. februarja angleški barvni film »ZVEZDA INDIJE«.

»PLAV«, Jesenice: 21. februarja ameriški barvni film »NAPREJ UJEC VILI«, od 22. do 25. febr. ital. film »ULICA«.

»ZIROVNICA«, 22. in 23. febr. amer. barvni film »NAPREJ UJEC VILI«.

»DOVJE MOJSTRANA«, 22. in 23. febr. amer. barvni film »DVA TEDNA LJUBEZEN«.

»KOROŠKA BELA«, 22. in 23. februarja angleški barvni film »ZVEZDA INDIJE«.

»BLED«, Od 21. do 24. februarja amer. barv. film »NAPREJ UJEC VILI«. V petek ob 20. uri. V soboto ob 17. in 20. uri. V nedeljo ob 14., 16., 18. in 20. uri, dopoldan ob 10. uri matineja.

»RADOVLJICA«, Od 21. do 23. februarja amer. barvni kavbojski film »PONNY EXPRESS«. V petek in soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 15.30, 17.30 in 20. uri.

LJUBNO: 22. in 23. febr. ameriški film »NA APASKI MEJI«. V soboto ob 19.30 uri. V nedeljo ob 16. in 18. uri.

»KRAVAVC«, CERKLJE: 22. in 23. febr. ameriški film »GOLA DŽUNGLA«. V soboto ob 19.30 uri. V nedeljo ob 16. in 19. uri.

»SORA«, Škofja Loka: Od 21. do 23. febr. ameriški barvni film »DOLINA NASILJA«.

GLEDALIŠČE

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

V nedeljo 23. februarja ob 16. uri D. Gorinšek: »RDEČA KAPICA«. Pravičljiva spevoigra v treh dejanjih. Izven in za podeželje.

TRŽNI PREGLED

V KRANJU

V ponedeljek smo na kranjskem živilskem trgu zabeležili naslednje cene: ajdova moka 70, koruzni zdrob 50-65, jesprenj 70, kaša 70-80, krma za kokoši 35-40, koruzna moka 50, koruza 35-40, fižol 60-80, krhlji 60, oves 25, čebulček 200-300, šalota 60, mleko 30, smetana 200 din liter; korenček 35-50, navadno korenje 15-20, sladka repa 8, kislja repa 25-28, redkev 20 do 25, krompir 8-10, kislno zelje 40, pesa 35, čebula 45-60, jabolka 80-100, sir - skuta 90 din, surovo maslo 400-500 din kg; česen 5-8 din rom., zelena 10-20 koleraba 15 din kom., hren 5 do 10 din kom., por 5-10 din kom., 15 din kom., jajca 18-20 din kom., kokoši 300-600 din kom., zajci 400-450 din kom.; špinača 20, radič 20-25, motovilec 15 do 25 din merica.

V KAMNIKU

Na kamniškem živilskem trgu smo v terek zabeležili naslednje cene nekaterih živil: cvetanja 84, radič 174, špinača 140, motovilec 120, jabolka 80, zelje (glave) 20, kislno zelje 40, kislja repa 30, ohrovt 40 din kg. Jajca so prodajali 18 do 20 din komad.

GIBANJE PREIVALSTVA

NA JESENICAH

Rodile so: Milica Kostič, gospodinja — deklico; Ivanka Tomazič, gospodinja — deklico; Helena Cvjetkovič, gospodinja — deklico; Danica Pisk, gospodinja — dečka; Marija Jovanovič, gospodinja — deklico; Kristina Tomazin, gospodinja — dečka; Milica Beznik, gospodinja — deklico; Silva Zemva, šivilja — dečka; Pavla Demšar, gospodinja — dečka; Marija Stilič, gospodinja — deklico; Ljudmila Velikonja, logar — dečka; Ivana Klinar, knjigovodkinja — deklico; Neža Tomazin, delavka — dečka; Stefka Dobida — dečka; Terezija Terpič, tov. delavka — dečka; Rista Vuković, gospodinja — dečka; Valerija Pregelj, gospodinja — deklico; Katarina Eržen, gospodinja — dečka; Pavla Kokalj, gospodinja — deklico; Atifa Budimovič, gospodinja — deklico; Frančiška Selak, tov. delavka — deklico; Marija Razinger, gosp. pomočnica — deklico; Francka Krivec, gospodinja — deklico; Antonija Golmajer, gospodinja — deklico; Cecilija Zorko, gospodinja — dečka; Ivanka Jamnik, kuharica — deklico; Marija Danjelič, gospodinja — dečka; Cvetka Novkovič, gospodinja — dečka; Ljudmila Beznik, tov. delavka — dečka; Veronika Cuk, učiteljica — deklico; Jolanda Mlekuž, gospodinja — deklico; Antonija Kladin, gospodinja — deklico; Julijana Repe, nameščenska — deklico; Marija Guzelj, pletilja — dečka; Darinka Božič, gospodinja — dečka; Ana Vegelj, gospodinja — deklico; Marija Sekardi, gospodinja — dečka; Angela Erman, gospodinja — deklico; Marija Koselj, gospodinja — deklico; Danica Glivar, uslužbenka — dečka.

Poročili so se: Ibrahim Crnovič, tov. delavec in Asima Lovič, gospodinja; Miloš Božovič, strojni tehnik in Sofija Romčević, gospodinja; Sabit Delič, tov. delavec in Muharema Galič, gospodinja.

V TRŽIČU

Rodili so se: Franc Golmajer, Ivana Tišler in Anica Škrjanec.

Poročili so se: Franc Oman, pleskar in Julija Leban, tovarniška delavka; Rudolf Sušnik, usnjarski delavec in Veronika Glob, tovarniška delavka; Jožef Dolinar, str. ključavničar in Bernarda Kopač, tkalka; Janez Draksler, električar in Marija Nemc, predilka; Viktor Papler, čevljar in Frančiška Bohinc, tovarniška delavka.

Razmišljanja o foto in kino-amaterstvu v Kranju

Znano je, da obstoja v Kranju Foto-kino amaterski klub že več kot deset let, saj je naš list večkrat poročal o njem. Če bi pregledovali kroniko tega kluba, bi na vsak način ugotovili, da je bilo njegovo delo posebno v zadnjih letih zelo uspešno. Ugotovili bi, terstvo pri nas premalo razširjeno. Vendar pa upamo, da se bo sprito občutnega izboljšanja v zadnjem letu, tako v pogledu cen materiala kakor tudi znanega uvoza različnih foto-kamer ter s prizadevanjem foto-kluba to stanje v najkrajšem času popravilo.

ZAČETNIŠKI FOTO TEČAJ V KRANJU

Vpisovanje: 28. februarja in 4. marca 1958 ob 18. uri v pisarni Ljudske tehnike. Pričetek tečaja — 7. marca ob 16. uri. Vsi ljubitelji fotografije vabljani!

da se skoraj vsi njegovi člani dobili mnoga priznanja za svoja dela — za razstavljene fotografije — v obliki medalij, diplom in nagrad tako doma kot v tujini. Klub velja za enega najboljših v državi in je zato lani prejel nagrado »Boris Kidrič«. Kranjski klub je tudi prvi v državi, ki je pričel z izdelavo barvnih fotografij — če seveda pri tem izvzamemo poedine amatere. Barvna tehnika je danes v fotografiji že tako vsakdanja stvar, da noben amater ne more veljati za sodobnega, če je ne obvlada.

Ce bi odprli to kroniko z namenom, da ugotovimo slabosti kluba, bi našli marsikaj neprijetnega za njegov odbor. O tem nam najbolj zgovorno pričajo nekatere številke, iz katerih bi lahko razbrali, da je število članov zadnja leta vedno manjša, da se vzporedno z opadanjem članstva zmanjšuje število slikovnih kritik, internih razstav, razstavljenih slik itd.

O VLOGI LJUDSK ETEHNIKE IN AMATERSTVA

Osnovna dolžnost vsake amaterske organizacije je prav gotovo širiti tehnično izobrazbo med široke plasti ljudstva, predvsem med mladino, med pionirji; nadalje vzgajati in privzgojiti svojim članom pravi odnos do predmeta — v tem primeru do fotografije — kajti samo iz množice amaterjev se lahko pojavijo nove, neslutene ideje in tehnične izboljšave v cilju izpopolnjevanja tehnike, kar je končni cilj vsakega amaterstva. Zato je prva in osnovna naloga organizirati kvalitetne začetniške in nadaljevalne tečaje ter prirejati slikovne kritike.

KA PA FOTO-AMATERSTVO V KRANJU

Ceprav so se nekateri amaterji s svojim vztrajnim delom že zelo približali svetovni ravni fotografije in v pogledu kvalitete, v tehničnem smislu, kakor tudi v načinu oblikovanja, vendar s temi rezultati ne moremo biti zadovoljni. Kranj leži sredi najlepšega predela Jugoslavije, sredi Gorenjske, ki s svojimi naravnimi lepotami pravi nič ne zaostaja za priznane najlepše predeli po svetu, vendar se naše fotografije s posnetki amaterjev iz teh predelov še zdajče ne morejo primerjati. Trdimo lahko, da je Gorenjska nasploh zelo slabo fotografsko obdelana. Koliko zgodovinsko važnih dogodkov ostane nefotografiranih, koliko zanimivih trenutkov iz življenja, občajev in dela ljudi, ki so odraz dobe v kateri živimo, bo za vedno odšlo v pozabo. Vzrok temu je prav gotovo dejstvo, da je ama-

NESREČE

UTOPLJENKA V SAVI

Pri Otočah so ljudje opazili v nedeljo zjutraj, da valovi Save neso žensko truplo. Niso pa ga utegnili spraviti iz vode, ker je že spet zrinilo v valovih. Iskanje se je končalo, ko so otroci okoli 4. ure popoldne opazili truplo, ki ga je nosila Sava proti Podnartu.

Ko so utopljenko spravili iz Save, so ugotovili, da je to bila Pavla Smrekar, 25-letna poročena žena iz Kamne gorice, ki je šla zdoma že pred mesecem dni.

AVTOBUS V TOVORNJAK

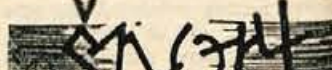
V soboto, 15. t. m. ob 12.45 uri sta v vasi Tupaliče trčila tovorni avto in avtobus podjetja »Avtopromet« iz Kranja. Trije potniki v avtobusu so bili poškodovani. Tudi vozili sta precej poškodovani.

IN SPET AVTOBUS

Podobna nesreča med avtobusom in tovornjakom se je prav istega dne, 15. t. m. popoldne, dogodila v Godešiču blizu Škofje Loke. Trčila sta avtobus in tovornjak, ki sta privozila vsak iz nasprotni strani. Škoda na avtobusu so ocenili na kakih 150.000 dinarjev. Potniki so ostali nepoškodovani.

IN KONČNO — KAKO JE S KINO - AMATERSTVOM?

Zal se Kranj do danes še ne more ponahati s svojim amaterskim filmom. V tem pogledu so drugi klubi precej pred nami. Čeprav je kino sekcija osnovana že več let, še ni pričakovane napredka. Kino - amaterstvo in sploh filmanje je prav gotovo ena najbolj zanimivih panog ljudske tehnike, ki vsepovsod izredno privlači mladino — tako moško kot žensko — žal pa kranjska kino-sekcija še ni imela pravih privržencev, ki bi bili pripravljeni tudi kaj žrtvovati, včasih celo veliko žrtvovati pri relativno majhnih uspehih. Odbor kluba bo v letošnjem letu skušal najti način, da se tudi v pogledu filmanja dokončno reši iz tehnične zaostalosti, s čemer bo tudi na tem toriču prebit led in bodo dani vsi pogoji za nadaljni nemoten razvoj.

KEGLJANJE

V Ljubljani, Kranju in na Jesenicah je bilo v nedeljo nadaljevanje moštvenega republiškega prvenstva v kegljanju.

TRIGLAV SE VEDNO NA VRHU

Kranjčani so nastopili v Ljubljani in so, kot je bilo pričakovati, podrli največ kegljev, pri posameznikih pa je bil prav tako najboljši član triglavove ekipe Martelanc.

Rezultati: Triglav 4932 (Turk 798, Vehovec 783, Rogelj 779, Ambrožič M. 825, Martelanc 832, Starc 849), Zvezda 4732, Beton 4731, Kranjska gora 4688 (Zerjav 795, Pečar 815, Mengušar 768, Gosar 715, Miler 778, Urbar 817).

NA JESENICAH »LJUBLJANA« Na Jesenicah ni bilo dobrih rezultatov, saj je »Ljubljana« s 4699 keglji osvojila prvo mesto. Slede ji Ljutomerčani s 4650 keglji in Branik iz Nove Gorice s 4529 keglji.

MARIBORSKI BRANIK ODLIČEN

Branik je nastopil v Kranju z zelo dobro ekipo, saj je le en njen član podrl manj kot 800 kegljev. Skupno so Mariborčani podrl 4980 kegljev in se s tem resno približali kranjskemu Triglavu. Ostale ekipe so podre naslednje število kegljev: Lokomotiva 4856, Gradis 4836, Maribor 4804.

Po nedeljskem kolu je v skupni oceni na prvem mestu še vedno Triglav.

PRVENSTVO »PLANIKE«

Sahisti »Planike« so priredili turnir za prvenstvo sekcije. Na turnirju je sodelovalo 19 sahistov, ki so si po ostrih borbah razdelili mesta takole: Franjo Kovarič 16 točk, Viktor Rozman 13,5, Tomo Kobasič 12,5, Franc Slagar 12, Franc Naglič 11,5, Vidomir Zorčič 11, Božo Udir 10,5, Stane Vavpčič 9,5, Janez Kobler 9, Ivan Kopic 8,5 itd. Kobler, Vavpčič in Zorčič so osvojili četrto kategorijo.

PIONIRJI SO TEKMOVALI

Pionirji Avto-moto krožka šole Sečue in Oševsek so v nedeljo popoldan pod okriljem AMD Skočev, tekmovali z dvokolesi in skiroji v hitrostno ocenjevalni vožnji. Tekmovali so v Senčurju in na Visokem pod nadzorstvom tehnične komisije društva v sodelovanju z upraviteljski šol. Proga je bila dolga 100 m, tekmovalci pa so morali razen tega upoštevati še vrsto prometnih predpisov. Po nekaj urni napeti borbi so na progi s skiroji zmagali naslednji pionirji: Ciril Križaj, Janko Podjet in Franc Traven.

Na progi z dvokolesi pa so zmagali: Rudi Razpot, Jože Gasperlin in Franc Jekovec.

Tekmovanje si je poleg številne šolske in pošolske mladine ogledalo tudi več sto domačinov.

ODKUPUJEMO

steklenice od piva, slatin, šifona, šampanjca in peničih vin, predvsem pa »BORDO LITERSKE STEKLENICE« — kom. a 20 din na naših skladiščih v Kranju, Škofja Loka in Tržiču.

VEČJE KOLIČINE PREVZAMEMO NA DOMU!

Kličite telefon:

Kranj 336
Škofja Loka 326
Tržič 272

NA ŠIROKO POT kulturnega osveščanja človeka

Sprehod po mnogih društvenih delovanjih. Vse do zadnjih let smo bili navajeni in prepričani, da je neko kulturno društvo odni posredovalec umetnosti na svojem terenu. V zadnjih letih pa je prišlo do vdora najrazličnejših kulturno-umetniških svavritev preko radia, filma in gostovanj poklicnih skupin, kar je potisnilo ljudsko prosvetno dejavnost na rob dogajanja, marsikje prav v zadnji kot. Zato so se porodile misli o počasni smrti amaterstva.

Kongres sam je povedal, da bo amaterstvo živelo, dokler bodo živeli ljudje. Od pravadnine sem nastopa delovni človek kot aktivni ustvarjalec umetnin, pa naj gre za jamskega pralovca, srednjeveškega rezbarja ali današnjega pevca in igralca. Ljudska tvornost se bo nenehno izkazovala v delih amaterja. Vendar se je v vseh tisočletjih menjavala vsebina, v vseh tisočletjih je hotel človek povedati nekaj drugega, kar je doživljal.

Tako se marsikje postavljata naša ljudska kultura proti sodobnosti.

Človek pa je medtem prebrodil strahotno veličastno narodno osvobodilno borbo, se osvobodil spon kapitalizma, postal nosilec socialističnih idej in socialistične graditve, in vsem tem dejstvom nakljub skušamo oživljati

našo ljudskoprosvetno dejavnost z deli iz časov razrednega ponižanja in izkoriščanja.

Za dokaz bom navedel, kaj so igrala nekatera naša društva v letu 1955: Trije vaški svetniki, Via mala, Trije pički, Drzni plavač, Sin (Gangl), Plavž, Dve nevesti, Cvrček za pečjo, Svoje glavček, Prisega o polnoči in dolga vrsta drugih problematičnih del.

Le malo društev je dalo na spored dela iz domače ali tuje revolucionarne preteklosti in sedanjosti. Tu moramo omeniti stražisko Svobodo z Lorcovo Mariano Pinedo, Hlapca Jerneja (Svoboda Javornik), Lacko in Krefli (Svoboda Jesenice, Kropa), Velika puntarija (Kovor), Vsi moji sinovi (Skofja Loka), Raztrganci, Pohujšanje v dolini šentflorjanski (Trebija), Hlapci (Podnart), Straža na Renu (Svoboda Kranj) itd.

Vprašanje odziva publike je torej idejno vprašanje in vprašanje kvalitete izvedbe v smislu sodobnega okusa človeka.

Vendar same tradicionalne izrazne oblike ne bodo rešile vprašanja uspešnosti nekega društva. Krog izraznih umetnosti se je tako razširil, da je postal človekov interes mnogo bolj izbran in pester. Zato bodo morala društva vnašati v svoj program tudi področja, s katerimi se v preteklosti ljudska prosveta ni bavila. Tu mislimo na solistične nastope, modne revije, literarne večere, instrumentalne prireditve, na zabavne prireditve, obiske predstav v centrih in podobno.

Večina tega je seveda za manjša društva nedosegljiva. — Posredoval bom besede tov. Leva Modica, ki jih je izrekol o tem problemu: »Sodim, da je ljudska prosveta predvsem posredovalec umetniških dejanj sedanjosti in preteklosti in da bi morala k temu stremeti, tako z

razlago in popularizacijo umetniških del, kot z amatersko umetniško samodejavnostjo. S takšnim odnosom bo ljudska prosveta preraščala ozko pojmovanje kulturnega posredovanja. S tem, da se bo usmerila v bistvo umetnosti, bo odpirala množicam jasnejše družbene perspektive. S tem, da bo množični nosilec resnične kulture, bo pritegovala kulturne ustvarjalce k zgodovinski nalogi delavskega razreda.«

To posredovalno vlogo pa lahko opravijo marsikje tudi manjša društva, če se ne orientirajo ozko na lastno samodejavnost.

Tak program dela pa nujno sili k sodelovanju amaterskih in profesionalnih umetniških skupin, sili društva iz dosedanje zaprtosti in jih postavlja pred širše, odgovornejše naloge. V tem ni smrt amaterizma, temveč njegovo oplajanje po vrednotah, ki so jih dosegli poklicni umetniki.

Vprašanje denarja: Publika bo k takemu programu rada oddala svoj delež.

D. BAVDEK

filmi, ki jih gledamo

SEMENJ ŽELJA

je angleški barvni film, ki ga lahko brez zadrege ovrednotimo z atributom: mojstrovina. Za to nam jamči Carol Reed, ki se je pred tem proslavil že s filmom »Tretji človek« in nekaterimi drugimi filmi. — Filmska štorijsa, ki je zasnovana na zgodbi Wolfa Mankowitza, nas popelje med preproste ljudi Londona in nam v prisrčnih podobah izpove njihovo ljubezen ter pripoveduje o njihovih drobnih razprtijah in vsakdanjih težavah. Popelje nas na londonski živilski trg in v tiste nizke, ozke trgovinice in delavnice, kjer življenje utripa prav tako živo kakor v sencih mogočnih palač. Tu je več sonca, več toplote, več človeškega srca kakor v mrzlem kamenju ponosnih palač, ki so tako značilne za London. Predvsem pa nam film odpre srca malih preprostih, a poštenih ljudi.

Carol Reed je zbral v svojem filmu znane angleške igralce, kakor so Diana Dors, Celia Johnson, David Kossof, Brenda de Banzie, Jonathan Ashmore, Joe Robinson in sloviti mojster ringa Primo Carnera. — Film je v vseh pogledih moj-

strovina, ki je ne kaže zamuditi.

POT V HOLLYWOOD

Ceprav so tej barvni filmski komediji že ob rojstvu kumovali dramaturško šibak scenarij in vrsta drugih spodrsljajev, je gledalcu jasno, da hoče zgodba povedati kaj več kot storijo iz Hollywooda — mesta iluzij. Na malce neuhoviti način se hoče ponorčevati iz nezdravih razmer v ameriški filmski proizvodnji. S tem, da sta bila namen in zasnova filma vredna vse pohvale, pa še ni rečeno, da je producentom uspelo zamisel realizirati. Vse privlačnosti tega filma so v nekaterih, žal, redkih domislicah, v petju Doris Day in končno, tu naleti gledalec na pravcato galerijo popularnih filmskih igralcev, ki pa nastopajo le v epizodnih vlogah in igrajo sami sebe. Vsekakor zveneča imena: Dennis Morgan, Jack Carson in razen teh še Garry Cooper, Edward Robinson, Joan Crawford, Erol Flynn, Danny Keye, Jane Wyman, Eleonora Parker in Patricia Neal.

Kljub vsem zvenečim imenom pa ostaja film slaba, komajda užitna filmska satira.

Po našem knjižnem trgu

V začetku tega leta smo dobili iz Maribora, kjer že nekaj let uspešno deluje založba Obzorja, nekaj izvirnih leposlovnih del in prevodov, ki bodo razveselili naše ljubitelje dobre knjige.

Najprej bomo napisali nekaj besed o knjigi, ki je nastala pod težkimi dojmi okupatorjevega nasilja in iz vere v našo zmagoto. To je roman pisateljice Mimi Malenškove »Bratstvo«. Iz predgovora obsejnega dela vzemo, da je mlada pisateljica, tedaj še začetnica, napisala ta roman kot begunka pred Nemci, ki so divjali leta 1942 po Gorenjski. Patriotična češka pesnitev »Kraljedvorski rokopis« ji je dala misel, da napiše zgodbo o starih Slovanih, ki so složno stopili v bran pred napadi Bajuravov in tudi zmagali. Prva poglavja so nastajala v podstrešni kamri stare gorenjske hiše. V nekaj mesecih je končala knjigo, ki šteje skoraj 500 strani. Da bi Nemci ne našli rokopisa, v katerem je toliko odmevov na tiste dni in toliko ljubezni in patriotizma, ga je avtorica dobro skrila. Po petnajstih letih je vzela ta rokopis v roke in pripravila delo za tisk.

Ideja romana je: složnost slovanskih narodov je pogoj svobode in zmage. Dejanje se razvija med slovanskimi plemeni Češke, Panonije in Karantanije. Čehom vlada tedaj vojvoda Krok, Karantanecem, ki so od Nemcev ogrože-

ni, pa Valjun. Glavna oseba romana je mlada Libuša, ki postane kneginja češke države in ustanoviteljica Prage. Pestrost dogodkov bo zamakala številne bralce in ta knjiga bo kot povest naših davnih dedov postala priljubljeno branje.

Naslednja knjiga je zbrano delo manj znanega a pomembnega pisatelja Slavka Gruma. Doslej je bilo njegovo delo raztreseno po revijah in deloma še v rokopisu. Sedaj je izšlo v zelo lepi izdaji pod naslovom: »Goga-Proza in drames«. Uredila sta ga H. Grün in M. Pritekelj, s slikami opremil pa Jaka Savinšek.

Naj navedemo še dvojico izvirnih del založbe »Obzorja«, med temi je eno pesniško delo in ena drama. Založba je izdala Dušanu Mevlji njegovo drugo pesniško zbirko pod imenom »Odložena maska«. Zbirka obsega tri dele: partizanska lirika, impresivna lirika in satirični del s »čehovskimi soneti« in sršeni. V knjižni izdaji

je izšla v Mariboru pred leti uprizorjena drama Branka Hofmana »Svetloba velike samote«.

Naslednji dve knjigi iste založbe sta dva prevoda. Prvi je mladinska knjiga A. Steinerja, povest o rački Kriki, ki zaradi zlomljene kreljuti ne more odleteti v tople kraje in prebije zimo v stari domovini. Povestico je prevedel Ludvik Mrzel, s slikami pa jo je lepo opremil Jože Ciuha.

Iz knjižne zbirke za leto 1957-58, v kateri je že izšla knjiga o Celjskih grofih, in kateri smo že poročali, smo sedaj dobili roman angleškega pisatelja R. Gordona »Zdravnik v hiši«, ki nam je znan tudi iz filma. O delu vemo, da je doživelo izredno veliko prevodov in številne izdaje.

Ne bi bili pravični do založbe, če ji ne bi na koncu tega poročila, s katerim želimo opozoriti na nekaj novih dobrih knjig, priznali, da posveča tudi opremi vso pozornost.

B. GERLANC

Iz Mestnega muzeja v Kranju

Del etnografske zbirke Mestnega muzeja v Kranju. Zbirka je smotrno razporejena v zgornjih prostorih muzeja in nudi vpogled v materialno, socialno in duhovno kulturo Gorenjske v preteklih stoletjih. Narodnopisni oddelek Mestnega muzeja v Kranju je zaupan etnografu Evi Rudolf.

Slikar Ferdo Mayer razstavlja v Kranju

V sredo, 19. februarja, je bila v Mestnem muzeju v Kranju otvoritev že pred časom napovedane razstave olj akademskega slikarja Ferda Mayerja iz Kamnika.

Iji, ki jo prirejata severno-italijanska mesta Pistoja, Livorno, Genova in Firenze.

Mayerjev likovni svet je njegovo neposredno okolje, ki zadobi spricho umetnikovega čust-

Ferdo Mayer: Zimski motiv (olja)

Ta mnogo obetajoči likovnik, ki pripada mlajši generaciji slovenskih likovnih umetnikov, se tokrat s svojim opusom prvič predstavlja kranjskim ljubiteljem likovne umetnosti. Pred tem je že uspešno razstavljal, in sicer dvakrat v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani, v Mariboru, Kamniku in na Reki. Vse kaže, da bo svojo umetnost v obliki razstave v bližnji prihodnosti posredoval tudi Jesenicam. — Ferdo Mayer se bo udeležil tudi razstave najvidnejših slovenskih upodabljalčevih umetnikov v Ita-

venega podoživljanja in suverenih umetnostnih hotenj samo-svojo izrazno noto.

Tokratna razstava je za Kranj in za razstavljalca nedvomno zelo pomembna, saj bodo Kranjčani tokrat le spoznali delo tega uspešnega Kamničana. — Ob tej priložnosti bo Klub likovnih delavcev priredil drevi (petek, dne 21. februarja) ob 17.30 uri v razstavnem prostoru Mestnega muzeja pogovorni večer o delu razstavljalca. Snov bo tolmačil kustos za kulturno zgodovino Stefan Eržen.

Pred drugim javnim nastopom gojencev Glasbene šole Kranj

Ze prvi javni nastop gojencev kranjske glasbene šole, ki je bil januarja v Prešernovem gledališču v Kranju, je pokazal, da so prizadevanja glasbenih pedagogov tega zavoda bogato obrodila, tesno zasedena dvorana pa je bila ponovni dokaz, da zanimanje za glasbene prireditve pri kranjskem občinstvu narašča in da je vedno več ljudi, ki z zanimanjem spremljajo glasbeno rast naše mladine.

Vse dosedanje priprave na II. javni glasbeni nastop gojencev tega zavoda, ki bo v sredo, dne 26. februarja, ob 19. uri v Prešernovem gledališču v Kranju, kažejo, da nastopajoči tudi tokrat ne bodo razočarali. Nastopili bodo gojenci iz oddelkov za klavir, godala, pihala in solo petje. Godalni orkester glasbene šole tokrat ne bo nastopil, pač pa bosta spored poživila dva nova glasbena sestava, ki ju kranjska publika v večji meri še ne pozna. To sta godalni kvartet in pa trio bratov Pipp, ki je žel na zadnjem glasbenem nastopu v Tržiču obilo odobravanja.

Izbor glasbene literature, ki bo izvajana na tokratnem glasbenem nastopu in pa kritična izbira nastopajočih, obetata prav prijetno doživetje. S.

Še o glasbeni reviji na Jesenicah

Kakor smo že poročali, je bila pred kratkim na Jesenicah glasbena revija, na kateri je nastopalo sedem instrumentalnih ansamblov in osem pevskih zborov Jeseniške občine. Nastop sta ocenjevali strokovna komisija in komisija občinstva. Prvo mesto je dosegla godba na pihala Svobode Jesenice s 76 točkami, drugo mesto godba na pihala Svobode Zirovnica s 62 točkami, tretje in četrto mesto z 59 točkami si delita orkester Svoboda Hrušica in tamburaški zbor OKUD Jesenice, peto mesto je dosegla godba na pihala Svobode

de Javornik s 57 točkami ter šesto mesto godba na pihala Svobode Hrušica z 41 točkami. Orkester Glasbene šole, ki je nastopil izven konkurence, pa je bil ocenjen s 73 točkami.

Pevski zbori so bili ocenjeni takole: prvo mesto je dosegel mešani zbor Svobode Jesenice s 73 točkami, drugo mesto moški zbor Svobode Javornik s 70 točkami, tretje mesto mešani zbor Svobode Zirovnica s 66 točkami, četrto mesto moški zbor Svobode Jesenice s 65 točkami, peto mesto mešani pevski zbor KUD Dovje s 58 točkami, šesto mesto

mešani pevski zbor Svobode Hrušica s 53 točkami, sedmo mesto moški zbor Svobode Kranjska gora s 52 točkami in osmo mesto moški pevski zbor KUD Dovje s 50 točkami.

Revija je dobro uspela in pomeni velik kulturni dogodek za Jesenice, jeseniško občino in Gorenjsko sploh. Istočasno pa daje veliko priznanje Svetu Svobod in prosvetnih društev občine Jesenice, ki se uvršča med najuspešnejše v okraju. Priprave na revijo, nastopi, obisk in končni uspeh revije pa naj bi bili vzpodbuda za bodoče delo.

„Moda 1958“ - v znamenju konfekcije na pragu do potrošnika

V dnevih od 8. do 16. februarja je Gospodarsko razstavišče v Ljubljani obiskalo okoli 51.327 ljudi iz najrazličnejših krajev. Ustavljali so se pred razstavljenimi izdelki konfekcije, pletenin, usnjene industrije, blaga, modernimi gospodinjstvenimi stroji, stroji za izdelovanje konfekcije itd. Glavni podarek na letošnjem sejmu „Moda 1958“ je bil na konfekciji. Razveseljivo je, da bomo lahko izdelke razstavljenih konfekcij dobili najkasneje v enem mesecu po trgovinah, vsaj tako pravijo proizvajalci. Proizvajalci namreč zatrjujejo, da so na sejmu prikazovali le take izdelke, ki že čakajo v skladišču na potrošnike. Torej lahko v najkrajšem času pričakujemo v trgovinah okusne konfekcijske izdelke, ki so jih proizvajalci na sejmu „Moda 1958“ z uspehom razstavljali.

Obiskovalci so bili s sejmom zadovoljni, hkrati pa so želeli, da bi bilo čimprej po trgovinah dovolj konfekcijskih izdelkov, da bi bila izbira pestra in še predvsem — zmerne cene. Pogrešali pa smo večjo izbiro otroške konfekcije. Na sejmu jo je prikazal v glavnem le Centralni zavod za napredek gospodinjstva v Ljubljani. — In ostali? Proizvajalci pravijo, da se jim proizvodnja otroške konfekcije ne izplača, da so proizvođači predragi, ker zahtevajo skoro ravno toliko dela kot

konfekcijski izdelki za odrasle, le materiala porabijo manj. Razen tega pravijo, so matere še posebej za otroško konfekcijo zelo zahtevne. Nočejo imeti enako oblečenih otrok itd. Gospodinje razumljivo zahtevajo izdelke, ki so vredni toliko kot plačajo. Res je, da se proizvajalci konfekcije borijo še s precejšnjimi začetnimi težavami predvsem zato, ker nimajo ustreznih strojev, vendar bo kljub temu slej ko prej le treba misliti tudi na izdelovanje otroške konfekcije.

S konfekcijo za odrasle so bili obiskovalci bolj ali manj zadovoljni. Nekateri bi radi še večjo izbiro, predvsem pa nižje cene. Predvidena rekonstrukcija in specializacija konfekcijskih podjetij bo prav gotovo ugodno vplivala na znižanje cen. Prvi pogoj vsemu temu pa je prav gotovo mehanizirana proizvodnja.

Na sejmu so nekatera podjetja prikazovala tudi uporabo modernih gospodinjstvenih pripomočkov. Obiskovalci so lahko videli, kako naj pravilno perejo, sušijo, likajo, čistijo različne vrste tkanin. Za gospodinje je dandanes, ko je na trgu že toliko različnih vrst tkanin, prav to velikega pomena. Pravilno ravnanje s tkaninami pomeni prav gotovo velik prihranek.

Skratka — letošnji sejem „Moda 1958“ ni le namena prikazovati nekaj vrhunskih ekscentričnih modelov, temveč propagirati konfekcijski način oblačenja, tak način, ki je edino ustrezen današnji hitri industrializaciji in razvoju.

Verjetno ne bo napak, če rečemo, da bi morali začeti že prej. V Jugoslaviji n. pr. krijemo še vedno samo okoli 30 odstotkov potreb po obleki s konfekcijo, medtem ko jih v ostalih razvitejših državah krijejo okoli 80%. Vendar si prav gotovo lahko obetamo hitro izboljšanje, saj so naša konfekcijska podjetja startala z velikim zaletom in voljo.

Nova moda si utira pot — Bo prodrila?

Kratek površnik iz grobo tkane tkanine, primeren za spomladanske dneve.

„Moja največja želja - imeti moderno kuhinjo“

V prejšnji številki smo objavili mnenja nekaterih gospodinj, ki so nam povedale nekaj o uporabi modernih gospodinjstvenih pripomočkov. Tudi nekateri druge tovarišice so nam poslale svoje odgovore, vendar jih v prejšnji številki zaradi omejenega prostora nismo mogli objaviti. Povedale so nam tudi, kako uporabljajo moderne gospodinjstvene pripomočke.

Slavica Zirkelbachova iz Kranja pravi, da je za moderne gospodinjstvene pripomočke zelo navdušena, ker si ji zdi, da je delo s temi razvedrilo po večkrat precej napornem duševnem delu. — V načrtu imam, pravi, — da si kupim drugega za drugim vse gospodinjstvene stroje, ki so zares praktični. Moja največja želja je — imeti moderno kuhinjo, v kateri je vse polno majhnih tehničnih pripomočkov, ki gospodinji lajšajo delo. Najprej sem si kupila na obroke pralni stroj. Sedaj sem vsak teden sproti vesela, ko imam brez velikega truda lepo oprano perilo.

Saša Luin iz Kranja pravi, da ima sesalec za prah, ki ga je kupila s potrošniškim posojilom. — Z aparatom sem zadovoljna, ker mi precej olajšuje delo. Se posebej veliko truda in časa mi prihrani, kadar ga uporabljam namesto iztepača pri čiščenju posteljnine in preprog. Pralnega stroja nimam, ker je zelo drag. Menim, da bi bilo prav, da bi te vrste strojev nabavljale stanovanjske skupnosti ali hišni sveti. Tako bi bili stroji tudi polno izkoriščeni, nam je napisala tovarišica Luinova.

Stefka Bregantova z Javornika pa nam med drugim piše takole: — Imam nekaj gospodinjstvenih pripomočkov, ki me pri delu v gospodinjstvu zelo razbremenjujejo. Ne morem reči, kateri pripomočki me bolj razbremenijo, ali tisti, ki jih uporabljam enkrat na teden ali tisti, ki jih uporabljam vsak dan. Lahko trdim, da vsi. — Tovarišica Bregantova je gospodinjstvena učiteljica in nam med drugim piše tudi, kako uporablja te gospodinjstvene pripomočke. Takole pravi: — Imam čebričasti pralnik, ki ni najboljši. Praktičnejši je bobničasti, ki ga pa žal pri nas težko dobimo. Vendar mi tudi čebričasti dobro služi. Običajno perem v nedeljo proti večeru, perilo tudi skuham v pralniku in pustim v mlinci preko noči. V ponedeljek zjutraj perilo samo splaknem in obesim. Če imam srečo, da se mi hitro posuši, ga v terek že zlikanega spravim. Nikoli ne perem vseh rjuh hkrati, ampak le po dve, kvečjemu štiri.

Sesalec, kombiniran z loščilec, je izredno praktičen. Kadar čistim stanovanje, najprej izsesam prah iz pre-

DRUŽINSKI POMENKI

Vsak dan močnik...

Ni še dolgo tega, ko sva s sosedo Ano obiskali njen dom v odročni vasi med loškimi hribi. Pravzaprav to že vrsto let ni več njen pravi dom in odkar ima svoje otroke, ga le poredkoma obiskuje. Tudi to pot bi Ana svoj obisk preložila na kasnejši čas, če ji ne bi sporočili, da je bolezen priklenila očeta na posteljo.

Polica nad štedilnikom vam bo med kuhanjem prihranila nešteto korakov od štedilnika do mize in nazaj. Na to polico lahko odložite vse, kar potrebujete za pripravo posameznih jedil. Zanj si morate priskrbeti le tri kose lesa, in če ste sretni, go boste same pritrile na zid. Polica je dolga 75 cm.

Ana je bila pri Mihevčevih najstarejši otrok. Mati ji je zgodaj umrla, oče pa se je ponovno oženil, ker na kmetiji brez gospodinje ni šlo. Za Ano je doma kmalu zmanjkalo prostora, zato je že s 16. letom odšla v mesto. Poiskala si je delo v tovarni in pričela skrbeti sama zase. Zdjaj ima že lastno družino in prijeten dom. Na Mihevčevem gruntu gospodinja že lep čas njena polsestra Mici. Ta naju je zadnjič ob prihodu dokaj prijazno sprejela. Bilo je okoli poldneva in ravno kar je pripravljala kosilo. Na mizo je prinesla veliko skledo krompirjeve kaše. Nama je postregla jed v krožnikih. Potem je poklicala otroke. Francka je imela kakih 13 let, ostali trije pa so bili precej manjši. Zdelo se je mi blede in slabotni, kot da ne bi zrasli na kmetiji. Plaho so prisledili k mizi, potem pa so se zatopili v jed in se niso več zmenili za naju. Pospravili so vse, kar je bilo v skladi.

Za večerjo je gospodinja Mici skuhalo močnik. Ana jo je opomnila, da se ji zdijo otroci nekam bolehnii in da bi se lahko popravili ob boljši oziroma pestrejši prehrani. Predvsem zelenjave in mesa bi morali po njenem mnenju dobiti več.

„Vsak po svoje,“ je na to odgovorila Mici, „saj veš, da ob tolikšem delu skuhati komaj utegnem. Boljše kosilo imamo samo ob nedeljah, ko kupim nekaj mesa za juho in takrat je na mizi običajno tudi solata. Ostale dneve jemo tako, kot smo jedli že včasih: zjutraj močnik, opoldne žgance, medlo ali krompirjevo juho, zvečer pa spet močnik oziroma kisló mleko s krompirjem. Kaj več se s kuho res ne utegnem ukvarjati. Tudi se ne bojim, da otroci ne bi zrasli, saj smo mi tudi,“

je trdo pripomnila. Čutila se je užaljeno zaradi Aninega kritičnega opozorila.

Ana ji ni hotela več prigovarjati. Bilo bi zaman, zato pa je povabila nekakino Francko, naj se po koncu šolskega leta oglasi za mesec ali dva pri njej. Dekle je te povabilo z veseljem sprejelo in tudi mati ni nasprotovala.

„Bo vsaj za očeta, ki je zaradi nepravilne prehrane zbolel na želodec, kaj primernega skuhalo,“ mi je pojasnila Ana ob povratku v mesto. Pritrdila sem ji in sama pri sebi ugotavljalá: Francka se bo zdaj lahko vplivala v gospodinjstvi tečaj in ko bo doma prevzela hišna dela, bo tudi močnik redkeje na mizi. Njeni otroci gotovo ne bodo več rahilični, ampak krepkejši, rdečelični in živahni malčki.

PRVA LETOŠNJA ŠTEVILKA „SODOBNO GOSPODINJSTVO“

Pred nedavnim je izšla prva letošnja številka „Sodobnega gospodinjstva“, ki jo izdaja Centralni zavod za napredek gospodinjstva v Ljubljani. Zanimiv je predvsem članek o uporabi infrardečih žarkov v gospodinjstvu. V reviji so začeli objavljati tudi članke o notranji opremitvi stanovanj. Zanimiv je prispevek o hišnih pralnicah, o opremitvi kupinskih pralnic, ki jih bodo ustanavljali v okviru stanovanjskih skupnosti, nadalje je v reviji tudi nekaj besed o blagu, o označevanju živil, pripravi živil, nekaj jedilnikov, nasvetov za oblačenje, pletenje, kvačkanje in vezenje. Ob koncu pa še nekaj o delu na vrtu v mesecu februarju. V reviji je tudi nekaj prikupnih ženskih pokrival za hladne mesece, ki jih lahko naredimo same.

RECEPTI

JEDILNIK

Kesile
Juha iz zelene
Mesi štruklji
Mešana salata
Večerja
Rižev narastek
Kava

Juha iz zelene in z rižem: 3 zelene, slan krop, 1/4 limone ali kis, 8 dkg moke, 8 dkg maščobe, sol, 15 dkg riža, zelen peteršilj.

Zeleno razreži, jo očisti in skuhaj v slanem kropu. Naredi svetlo prežganje, ga dodaj k juhi, vse skupaj prepraži, prevri in osoli. Proti koncu zakuhaj v juho riž in potresi s sesekljanim peteršiljem.

Mesi štruklji: 35 dkg moke, 1 jajce, sol, žlico olja, mlačna voda, 5 dkg masti, 5 dkg slanine, 2 čebuli, zelen peteršilj, 1/4 kg teletine, sol, poper, 1 rumenjak, slan krop, 5 dkg masti, 4 dkg drobtin.

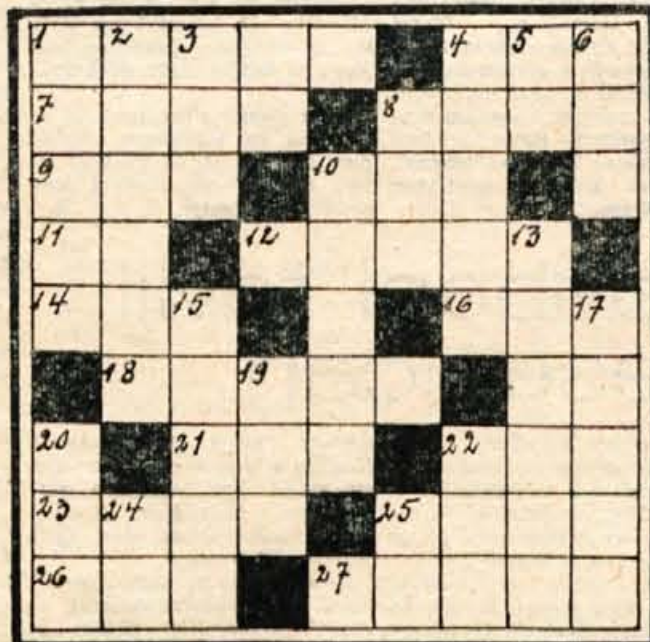
Naredi vlečeno testo in namaži ga z mesnim nadevom. Meso zmelji, nato ga na masti s čebulo prepraži ter dodaj slanino. Malo ohladi, prideni še jajca in začimbe. Strukelji zvij in kuhaj 10 minut. Nato ga razreži.

Rižev narastek: 25 dkg riža, 1/2 mleka, 4 rumenjaki, sneg 4 beljakov, 8 dkg sladkorja, 8 dkg margarine, vanilija, sol, 1/2 kg jabolk, cimet, 10 dkg sladkorja.

V mleku skuhaj riž in ga ohladi. Med tem časom umešaj maščobo in rumenjake, pridaj shlajen riž, sneg in premešaj še sladkor. Daj v pomazano jensko posodo ali v navadni pekač, potresi z naribanimi jabolkami, ki si jih potrosila s sladkorjem in cimetom ter speci in serviraj v isti posodi.

Za krajše zimske večere

Križanka št. 3

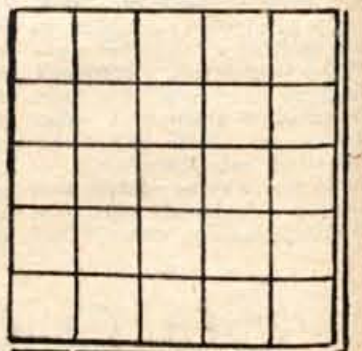

Vodoravno: 1. športni tednik v Sloveniji, 4. manjše naselje, 7. nekdanji angleški premier, 8. alkoholna pijača, 9. ni lačen, 10. ptica pevka, 11. znižana nota, 12. igra s kartami, 14. kesanje, 16. geometrijski pojem, 18. točim solze, 21. vprašalnica, 22. število, 23. junaška pe-

sem, 25. vrsta konja, 26. tečaj, 27. goljufam.

Navpično: 1. drobno kamenje, 2. grški junak, 3. polet, 4. domišljav, 5. med-med, 6. začimba, 8. povrtina, 10. kreg, 13. metal, 15. ptica ujeta, 17. nalivam, 19. vrsta konjskega teka, 20. zal, 22. neumen.

MAGIČNI LIK

Vodoravno in navpično: 1. dan v tednu, 2. večje glasbeno delo, 3. rajon, območje, 4. hotel v Kranjski gori, 5. kregam, ozmerjam.

REŠITEV KRIZANKE ŠT. 2

Vodoravno: 1. salama, 7. slovo, 12. anotom, 13. miner, 14. rosa, 15. Amerik, 17. ano, 18. plima, 19. OT, 20. ji, 21. krilo, 22. Ivo, 23. Emilija, 25. Obir, 26. vežem, 27. nasiti, 29. onika, 30. Odisej.

Navpično: 1. Sarajevo, 2. anonimen, 3. laso, 4. ata, 5. MO, 6. Amalij, 7. smemo, 8. lira, 9. oni, 10. vekovite, 11. oratorij, 16. Milano, 18. prima, 21. Klek, 22. Ibis, 24. IZI, 25. osi, 28. AD.

REŠITEV MAGIČNEGA LIKA:

K, KOS, KORAK, KOROTAN, SATEN, KAN, N.

Rekonstrukcija gorenjske industrije

NOVE TOVARNE ZA STARIMI ZIDOVI

Predlanskim je značilni narodni dohodek na prebivalca v našem okraju že 288.000 dinarjev. Lanski računi o tem še niso sestavljeni. Toda že to je bil najvišje ustvarjeni dohodek med vsemi jugoslovanskimi okraji. Odlučila je tu industrija, ki prispeva k skupnemu narodnemu dohodku 81,4 %.

Toda industrija bi lahko še povečala dohodek oziroma proizvodnjo, če ne bi imela mnogo zastarelih strojev, če bi bila organizacija dela boljše in podobno. Zato se zdaj lotevamo načrtne rekonstrukcije industrije. Sile niso več usmerjene v zidanje novih tovarn, marveč hočemo v že obstoječih tovarnah omogočiti delavcem, da bodo z boljimi stroji povečali proizvodnjo. Na ta način nevidno nastajajo nove tovarne za starimi zidovi.

Samo 12 večjih podjetij v okraju je zaprosilo, in delno že tudi dobilo od Jugoslovanske investicijske banke kredite za rekonstrukcijo v skupnem znesku 2 milijardi in 600 milijonov dinarjev. Med temi je »Iskra« s 566 milijoni, »Tiskani« v Kranju s 362 milijoni, »Plamen« v Kropi s 336 milijoni, Bombažna predilnica in tkalnica v Trzinu s 492 milijoni, »Sava« v Kranju s 200 milijoni, »Peko« v Trzinu s 147 milijoni, »Niko« v Železnikih s 153 milijoni itd. Vsa ta sredstva bodo morala podjetja, kot je predvideno, porabiti v poldrugem letu. Vsako podjetje ima že pripravljen rekonstrukcijski načrt.

Podjetja, komune in okraj bodo prispevali tudi svoja sredstva za rekonstrukcijo. 28 gorenjskih podjetij bo dobilo še iz okrajnih skladov 207 milijonov, iz svojih lastnih sredstev pa bodo prispevala 437 milijonov dinarjev.

S tolikim denarjem, 3 milijarde in 244 milijonov dinarjev, bi, seveda, lahko zrastle nove tovarne. Toda obnova današnjih tovarn se bolj izplača. Tako trdijo tehnologi, ekonomisti in to dokazujejo tudi razne dokumentacije, ki so jih zainteresirana podjetja pripravila.

V »Plamenu« bodo kupili 7 novih strojev. Proizvodnjo bodo povečali od sedanjih 3.200 na 5.400 t letno oziroma za 70 %.

V trziški Bombažni predilnici in tkalnici bodo z rekonstrukcijo odpravili ozko grlo predilnice. Vrednost letnega bruto proizvoda bodo povečali od sedanjih 2.200 milijonov na 3.100 milijonov dinarjev. Računi, ki so jih sestavili v »IBI« v Kranju kažejo, da bodo z investicijo 85 milijonov dinarjev povečali vrednost proizvodnje letno kar za 401 milijon dinarjev.

Podjetje »PLAMEN« iz Krope je zaprosilo za 336.000.000 dinarjev kredita za rekonstrukcijo

jon dinarjev. Po teh izračunih bodo dobljeni kredit lahko že čez nekaj mesecev vrnili.

V »Tiskani« v Kranju bodo porabili za rekonstrukcijo 362 milijonov dinarjev. V glavnem bodo odpravili ozko grlo v fini predelavi, ker bodo imeli potem 10.000 vreten več. Ker bo to prispevalo k povečanju proizvodnje v vseh ostalih oddelkih, so izračunali, da bodo letno izdelali 1.073 ton več blaga.

Uvedba mehanizacije v hotaveljskem podjetju »Marmor« bo po 18-mesečni rekonstrukciji omogočila temu kolektivu, da bo povečal proizvodnjo od sedanjih 350 na 1320 m³ marmornatih blokov letno oziroma za 290 %. Marmor večidel izvažajo v inozemstvo, od koder prihajajo vedno večja naročila.

Rekonstrukcijo predvidevajo do prihodnje jeseni tudi v tovarni »Peko« v Trzinu, v tovarni usnja »Standard« v Kranju, v škofoješki predilnici in tkalnici in še v drugih podjetjih. To je prva načrtna, večja etapa rekonstrukcije industrije v našem okraju. Do leta 1961, kot predvidevajo perspektivni

načrti, bodo malone vsa važnejša podjetja odstranila stare stroje, uvedla sodobno mehanizacijo in hkrati tudi izboljšala tehnološki proces proizvodnje.

Hkrati so predvidena sredstva tudi za razvoj obrti, za gostinsko in turistično dejavnost, za kmetijstvo, za trgovino, zdravstvo, prosveto in druga področja. V te namene bodo porabili v prihodnjih

štirih letih več milijard, ki na zunaj ne bodo vidne, toda podjetja bodo z novimi, sodobnejšimi stroji in z boljšo organizacijo dela lahko proizvajala dosti več izdelkov.

V Gorjah se pripravljajo na gradnjo Gasilskega doma

Prostovoljno gasilsko društvo v Gorjah pri Bledu ima že pripravljen material za novi gasilski dom. Občina je društvu dala stavbno parcelo, pomoč pa pričakujejo tudi od Okrajne gasilske zveze Kranj. Stari dom je namreč že zelo slab, saj je eden najstarejših na Gorenjskem. Tudi načrte imajo že za novi dom in upajo, da ga bodo lahko kmalu začeli graditi. Društvo ima 53 aktivnih in 7 zaslužnih članov, 20 pionirjev, 9 mladincev, 11 članic in 30 članov godbenikov, ki sestavljajo godbeni odsek društva. Društvo je lani slavilo 63-letnico svojega obstoja.

Uspel zdravstveno-prosvetni tečaj v Stražišču

Zdravstveno-prosvetni tečaji, ki jih vsako leto prireja organizacija RK, so bili zadnja leta skoraj povsod slabo obiskani.

Letos pa je v Stražišču popolnoma drugače in kar prijetno je pogledati, ko se vsakokrat popolnoma napolni učilnica v osemletni šoli »Lucijan Seljak«. Od 38 prijavljenih manjkajo le 3-4 in še to iz opravičljivih razlogov.

In kaj je pritegnilo v tečaj toliko »mladih« šolarj? Kaže, da sta imeli terenski organizaciji RK Stražišče in Gorenja Sava srečni roki, ko sta povabila v tečaj tudi mlade žene in matere. Resnica je namreč ta, da človeka veliko bolj zanima tisto znanje, ki ga lahko takoj praktično uporabi. Predavatelj pa tudi veliko bolj prepričljivo govori, če vidi, da ima pred seboj hvaležne poslušalce.

Vsi naprošeni predavatelji so se z velikim razumevanjem odzvali povabilu in vsa predavanja so tako kvalitetna, da je kar škoda, da jih ne poslušajo še več ljudi.

Predavanjem primarija porodničnice dr. Vetra so sledila predavanja univerzitetnega docenta dr. Lea Matajca, dr. Hribernika in dr. prof. Polenca. Sledilo bo še predavanje dr. J. Bajžlja. O prvi pomoči izredno prijetno predava študent medicine Marko Petrič, o negi in prehrani dojenčka pa medicinska sestra Sušnikova. Navodila za srečen zakon bo nakazal inšpektor tov. Bavdek, o mentalni in osebni higieni pa soznanja tečajnice učiteljica Cesnova, ki je ob enem tudi vodja tečaja.

S. Č.

Med svetlobo in temo...

Gledal sem, kako je počasi umirala svetloba v sobi... Nazadnje... no, nazadnje sem doživel čudovito mesečino v zakurjeni sobi, po kateri je peč metala svojo pošastno senco ob rahlem, živčnem utripanju komaj še žareče žice v 200-svečni žarnici.

Pred petimi leti je naša centrala — polovico Mojstrane namreč napaja majhna elektrarna — za mesec dni umrla. To je bilo v januarju, ko nam sonce zastoj svetli le čisto kratek čas. Tokrat smo začeli borbo za priključitev k DES-u. Dva dni je gorela luč in — navajeni svetlobe — smo v naglici zamenjavali 150-svečne žarnice s 25-svečnimi, pa

še se nam je zdelo, da nas ob taki razsvetljavi vsak lahko skozi stene opazuje. Radijski sprejemniki so se drli kakor iz uma, gospodinjam je spet prekpevalo mleko na rešojih in po dolgem času so bile srajce spet normalno zlikane. Potem pa je prišel monter in nas odklopil... Spet sem na pisalno mizo postavil svetilko z 200-svečno žarnico, žena je odnesla kuhališnik v shrambo, radijski sprejemnik je umolknil, likalnik je rjavel na polje — skratka: časi Robinsona so se povrnili. In ko sem nekega večera za spremembo in v prizadevanju, da bi si pomiril živce, mahal ves divji proti stropni svetilki, sem jo zadel in — Kaj bi! Pometel sem drobce in v bojazni, da se otroka ne bi porezala, še z rokami tipal za njimi po tleh ter svetil z baterijo...

Tako je bilo vse do predlanskim. Tokrat smo začeli z »akcijo«. Zbirali smo podpise, pošiljali delegacije k občinskim možem, rogovili na zborih volivcev, na občinskih zborih, pisali članke v časopise — bob ob steno! Dokler...

Dokler se ni zganila Radovna. Kdo ni še slišal o njihovih žrtvah med NOB, o požgani Radovni, o hvaležnosti borcev do teh skromnih ljudi? Pri nas, uro hoda od njih, kino, onj pa brez elektrike, brez vode, brez zveze s svetom. Vse, kar jim je dotlej dala civilizacija, je bila gostilna.

In tako je nastal načrt: mojstranska krajevna elektrarna naj bi napajala Radovno, novi transformator v Mojstrani pa naj omogoči DES-u, da bo lahko priključili vso vas na svoje omrežje. Končno smo se lahko oddahnili; veselo smo gledali v prihodnost in z zaupanjem pričakovali zimo.

Prva faza je bil novi transformator v Mojstrani. Ko so lansko jesen le začeli z delom, smo verjeli, da nas bo sreča obiskala že v letu 1958. Zdaj ne verjamemo več. V dveh mesecih jim je uspelo zgraditi temelj za transformator! Zda je prekrit z deskami. Izračunajte, koliko je veljala vsaka lopata betona, če znašajo stroški za temelj čisto navadnega transformatorja 2.011.046 din (reci: dva milijona enajst tisoč šeststirideset din)! Uboga Radovna! Ob takih številkah ti bo še neskončno dolgo svetila nebeška luč!

In tako zdaj — pišem tele vrstice še vedno ob »spremljavi« 200-svečne žarnice; poslušam radio na napetosti 110 W in čakam, kdaj bo ob nenadni dodani jakosti poginil; z ženo izmenoma zabavljava: »Kateri vrag ga je pa zdaj spet vzel (tok namreč)?« — hodimo vsi v šolo v Radovno, da bi se naučili potrpljenja; iz vsega srca želimo, da bi naša luč vsaj 14 dni razsvetljevala prostore jeseniške občine ter stanovanj odborikov; prihajamo na zборе volivcev s tisoč predlogi za rešitev problema in veselo kričimo drug čez drugega; uživamo v obtožbah sosedov, kdo krade več toka in — čakamo na nove milijone.

J. S.

KAMEN spotike

POZABLJENA CESTA

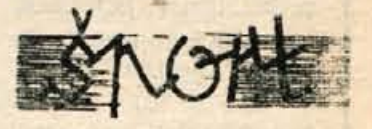
Pot, ki pelje od podjetja »Avtopromet« Kranj do Zadrudne mlekarnice v Čirčah, je zelo slaba in celo brez razsvetljave. V deževnih dnevih in v času, ko se topi sneg, so na cesti prave mlakušice in pešec, ki se na tem delu poti sreča z motornim vozilom, je v dokaj neprijetnem položaju. Avtomobilu se ni moč ogniti, ker se ni kam in tako je pešec obsojen na to, da ga oškropi lep pljusk umazane cestne vode. Se huje je ponoči, ker kot sem že omenil, cesta ni razsvetljena. Mislim, da bi morali čimprej urediti to cesto, zlasti še ker je na njej vsak dan precej prometa.

S. K. Čirče

SO CESTE LE ZA ŠOFERJE?

Ze prejšnji ponedeljek sem šel v Stražišče od Gaštega proti domu. Spominjam se, da je bila ura 11,40; pri transformatorski postaji sem zagledal tovorni avtomobil, ki je vozil iz Loke. Ker sem videl, kako hitro vozi šofer tovornjak, sem se iz strahu, da bi me preveč ne oškropil z blatom in vodo, umaknil kolikor sem mogel, vendar mi to ni pomagalo. Cestar, ki je prav tedaj delal na omenjenem mestu, me je videl, kako me je curek blata obrizgal. Tako sem bil umazan, da ne bi mogel iti nikamor drugam kot domov, pa četudi bi moral še kam iti. Ceste vendar niso samo za šoferje, oziroma za motorna vozila, temveč tudi za pešce. Prav bi bilo, da bi šoferje, ki brezobzirno vozijo po cestah, tudi kaznovali. Avtomobil, ki je obrizgal mene, je imel napis »Transturist« Skofja Loka, naložene pa je imel deske.

I. O. Zg. Bitnje

MLADINSKO NAMIZNOTENIŠKO PRVENSTVO SLOVENIJE

Namiznoteniška zveza Slovenije je razpisala mladinsko ekipno prvenstvo Slovenije za leto 1957-58. Prvenstvo bo v organizaciji namiznoteniškega kluba Jesenice 22. in 23. februarja v domu Partizan na Jesenicah. Pravico tekmovanja ima po ena ekipa vseh pri NTZS registriranih klubov in sekcij. Ekipo bodo sestavljali po trije igralci, igrali pa bodo po Swathing cup sistemu do 5 dobljenih iger. Za prvenstvo vlada med namiznoteniškimi klubi veliko zanimanje.

SAHOVSKI PRVAK VELEMOJSTER GLIGORIČ NA JESENICAH

Nedavno je odigral na Jesenicah državni sahovski prvak, velemoster Svetozar Gligorič simultanko s člani jeseniškega sahovskega kluba na 30 deskah. Za simultanko je zanimivo, da je bila odigrana prvič v naši državi in morda tudi prvič na svetu pod geslom »pokaži kaj znaš in veš o šahu«. Pravišnik te simultanke določa igranje brez pomoči kibicev in odgovorjanje na 4 vprašanja s področja šaha, n. pr. kdo je bil zmagovalac na lanskem turnirju v Deltasu, kdo je bil zmagovalac na lanskem republikanskem prvenstvu itd. Na simultanki igrajo samo I., II. in III. kategorniki. Po 5-urni igri je zmagal velemoster Gligorič s 26,5 točkami. Med Jeseničani so dobili partije Zdravko Štrumbil, Zivan Lakota in Franc Simčič, medtem ko je Krešo Smrke remiziral. Ljubitelji šaha so med igranjem tesno zasedli dvorano delavskega doma. P. U.

NAS NAROČNIK PREJEL ZAVAROVALNO

Državni zavarovalni zavod, podružnica Radovljica, nas je obvestil, da je nakazal naročniku »Glasa Gorenjske« tovarniku Francu Barbu iz Valburge št. 45 pri Smedniku 6000 din kot odškodnino za 15% trajno invalidnost.

Vse naročnike »Glasa Gorenjske« opozarjamo, da so zavarovali, če imajo vplačano vsaj mesečne naročnino (50 dinarjev) vnaprej:

za primer smrtne nesgode za 20.000 dinarjev;
za primer trajne nesposobnosti za delo za 40.000 dinarjev.

gorenjske bodice

△ Poslušajte — prav takole je rekla Marjana: »Jaka, prinesi nekaj jajc! Krofe bom cvrila.« — Ker pust brez krofov ni pust, si nisem pustil dvakrat reči. Na vrat na nos sem se odpravil v trgovino. Pa so mi postregli s takimi jajci, da se mi je kar želodec obrnil. Morda utegneta reči, katera trgovina prodaja umazana jajca? Vidite, prav da je kar želodec obrnil. Morda utegneta reči, katera trgovina prodaja umazana jajca? Vidite, prav da je kar želodec obrnil. Morda utegneta reči, katera trgovina prodaja umazana jajca? Vidite, prav da je kar želodec obrnil.

nih, predvsem pa lahkih vrečicah. △ Zdaj pa še nekaj veselega in neokusnega o kuharicah in mačkah. »Če v Indiji častijo svete krave, zakaj ne bi smele imeti me svete mačke?«, so menda dejale kuharice, ki so zaposlene v kuhinji nove restavracije na avtobusni postaji v Loki. — Ze nekajkrat se mi je namreč posrečilo vtakniti nos v to kuhinjo prav tedaj, ko so mačke uživale v tem prostoru neomejeno prostost. Zares, pravi raj imajo te živalice! Po mili volji se lahko sprehajajo po mizah, obohavajo posodo in pribor itd. Pa tudi pridne so tiste muce. Ko bi jih le videli, kako hitro pomivati posodo za gosti. Seveda so zato kuharice s temi mucami sila prijazne. Videl sem celo, kako je kuharica pripravljala zrezke, med tem je seveda pestovala in božala mucu, nato pa spet obdelovala zrezke... Da bi delala med zrezki in mačko kakšno razliko, pa zares nisem opazil — vsaj rok si ni umila. Menim, da živali nimajo vstopa v gostilniške obrate, zla-

sti ne v kuhinje. Takšni so namreč predpis! No, ker gre v Loki za »svete« živali, imajo takšno dovoljenje kar tri mačke. Abonentom pa dober tek! △ Pust je pa res marsikomu zmešal glavo, nekaterim pa prekritizal račune. V nedeljo ob 5. uri zjutraj sem na mostu čez Savo v Savskem logu doživel kaj čudno stvar. Strela skritačna, pa sem le vesel, da nisem ženskal! Te so bile namreč najhujše prizadete. Na most se je namreč spravila družina pijanih golobradih mulcev, ki so pustno razpoloženi na kaj nesramen način vznemirjali tiste, ki so hoteli čez most. Uboge ženske! Kako so križale in bežale pred grozno nevarnostjo. Nič se ne ve, česa bi se ti podivjanci v svoji pijani nesramnosti še domislili! — Škoda, da se ni našel nekdo, ki bi vročekrvneže pometal v Savo. Tamkaj bi se že poknjajali in ohladili...

Vas pozdravlja Vaš

Bodičari

MIMI MALENEK KONIC VIGENCI ROMAN 110

Zdrčali so čez položne pasove in zavozili na pot. Tu je bilo treba previdno voziti, ker so hodi ponekod razrili sneg do gole, kamenite zemlje. V dobri četrt uri so pripeljali v dolino, zložili seno na kup, se spet vpregli in vlekli prazne sani v hrib.

Opoldne so peljali drugič in ker so se enemu od tabeharjev na ovinko sani prevrnile, so se morali ustaviti, znova naložiti in povezati tovor. Kljub temu so se vrnili v rovt še ob visokem soncu. Bilo je dovolj časa za južino, pa se še ni bilo bati, da bi vozili ponoči. Razgrebli so seno v seniku, posedli, južinali in pili. Aleš je sedel, oklenil kolena z rokami in gledal skozi odprta vrata. Dolina je ležala pod njim, kakor bi si jo položil na dlan. Fant jo je zasanjano ogledoval, v njem se je prebujalo čustvo ljubezni do domače zemlje, ki ga je poznal iz knjig in iz domotožja prvih dijaških let, ko se mu je zdelo, da se mestu ne bo nikoli privadil. Gledal je zeleni trak Save, ki je sekal ravnino na dvoje, vasi, izgubljene v belini snežnega prta, meglice, ki so se vlekale nad zelenimi krpami gozdov, široko Begunjščico in oblo pobočje Stola. In tu pod vznožjem gore je stari trg s svojimi vigenci, hiše z mogočnimi pročelji, tu je grmenje norca v fužini in pritrkavanje kladiv, je majhno življenje, ki bi ga pa ne zamenjal za vrvež velikih mest. Tu spodaj je dom, ki ga veže nase s tolkerimi vezmi, je Ana, dobrosrčna in včasih malce žensko svojeglava, tu je Marinka z živimi rjavimi očmi in otroško drobnimi, belimi zobčki.

Dominik se je zleknil postrani in si prižgal cigareto. Gledal je usločeni Alešev hrbet in mlel svoje misli. Spreletelo ga je, kako čudno je to, da mirno sedi zraven svaka, ki mu je namenil pogubo in da fant ničesar ne sluti.

Stric Miklavž, ki je večkrat segel po steklenici, je začel pripovedovati o Rogovilčevem hlapcu, ki se je pred leti poneprečil pri spravljaju sena. Slabo povezan tovor ga je pokopal podse in preden so ga potegnili ven, je bil mrtev, zadušen.

Stari tabehar je povedal prigodo o nekem jamniškem kmetu, ki so se mu vrvi predrgnile in ga je vrglo čez ovinek v globočino. Pobrli so ga vsega polomljenega in preden so ga pripeljali domov, je izdihnil.

»Ali je to mogoče, da bi se vrvi predrgnile?« je zamišljeno vprašal Dominik.

»Pa še kako mogoče!« je razvneto rekel Miklavž. »Nekoč bi se bilo tudi meni kmalu zgodilo, pa sem še pravi čas opazil.«

Potem so še drugi pripovedovali iz svojihkušenj ali pa kar so slišali od starih ljudi. Dominik je vlekel pripovedovanje na ušesa in bil tako zaverovan, da je odvrnil cigaretni ogorek kar v seno. Stric Miklavž je planil pokonci in poteptal tlečo kopico.

»Ali si nor?« je vzkliknil nejevoljno. »Saj bi lahko zažgal senik! Tu ni vode, da bi pogasili.«

»Najbrž sem pil preveč žganja,« je odvrnil Dominik. Vstal je, se lenobno pretegnil in odšel ven. Pred senikom je postal in si ogledoval sani. Aleševa so bile zadnje, čisto za senikom. Zraven njih je ležala vrvi, kakor kača se je vlekla po belem snegu. Dominik je nekaj časa gledal vrvi, potem se je počasi sklonil in jo pobral.

»S to vrvjo mu bom pomagal,« si je dejal.

Pri tej misli ga je po vsem telesu spreletel srh. Oh, bilo je nekaj drugega razmišljati o tem, kako bi pokopal Aleša in nekaj drugega storiti. Spomnil se je fantovega sanjavega pogleda, njegovega ozkega, usločenega hrbta — in v sencih mu je zakovalo. Toda nekaj, kar je bilo močnejše kot on sam, ga je sililo, naj nareže vrvi. Spomnil se je večera, ko je Aleša čakal za plotom, zaman čakal, spomnil se je dni, ko je oprezal za ugodno priliko in zdaj, ko se mu je ponudila, naj jo izpusti iz rok! — Če zdaj zamudim, bo prepozno, — si je ponavljal.

Tretji umetni satelit

kaj bi imel 1000 kilogramov

- KAJ BO V TRETJEM SPUTNIKU?
- KDAJ BO VZLETEL?

»Zdaj smo si bot,« bi lahko vzkliknil povprečni Amerikanec, če bi hotel dati duška svojemu veselju nad novico, da je tudi njegova dežela pognala v zrak umetni satelit. Ko pa je ta državljani bral v svojem dnevniku uradno obve-

Takšen pa je bil videti »Eksplorer«, »Raziskovalec«, ko ga je držal v rokah njegov graditelj, Nемеc Werner von Braun.

stilo strokovnjakov in politikov o izstrelitvi tega satelita, se je zamislil, kajti v uradnem obvestilu je med drugim pisalo:

»Izstrelitev ameriškega sputnika je uspeh, toda da bi dosegli na področju astronavičke Sovjetske zveze, potrebujemo pet let. Od prvega sputnika je minilo že skoraj štiri mesece, kar pomeni v astronavički danes tri leta.«

To so torej komentatorji tistih zahodnih znanstvenikov, ki so sodelovali pri izstrelitvi prvega sputnika. Nekaj

podobnega je dejal tudi Werner von Braun potem, ko se je podpisal na prvem službenem biltenu (poročilo o ameriškem »Eksploreru«-Raziskovalcu, kot imenujejo Amerikanci svoj satelit.

No, ob tem uspehu je čestitala tudi sovjetska akademija znanosti ameriškim znanstvenikom. To vest so seveda objavili svetovni časniki na vidnem mestu. In Rusi? Ti se pripravljajo že na izstrelitev Sputnika št. III, ki bo imel precej večjo težo kot prva dva. Sodiijo, da bo imel njihov tretji satelit kar 1000 kg, vsaj tako je izjavil šef moskovskega planetariuma, žal pa ni povedal, kdaj bodo ta satelit izstrelili. Kaj bo v tem tretjem 1000 kg sovjetskem satelitu? Iz sovjetskih virov je slišati, naj bi bil to psi ali opice. Baje bodo izstrelili satelite, ki bodo prenašali na zemljo oddaje moskovske televizijske postaje in da bodo te oddaje lahko gledali po vsem svetu.

Pa tudi Amerika noče zaostajati. Po zadnjih vesteh Američani pospešeno delajo na novem težjem satelitu, ki naj bi krožil okrog Meseca. Nekaj podobnega delajo tudi sovjetski znanstveniki. Mogoče, celo zelo mogoče je, da bo do tega prišlo že letos. Smo v dobi velikih tehničnih dosežkov, v dobi epohalnih presenečenj.

Obleka za vesmirska potovanja

V ZDA so pred kratkim prikazali obleko, ki jo bodo nosili piloti 1. potniški vesmirskega letala. Ta obleka je za sedaj namenjena pilotu eksperimentalnega letala X-15, ki bi se naj dvignilo na višino 60 km in letelo 7300 km na uro. Znanstveniki verujejo, da bi ljudje v takih oblekah lahko potovali tudi po vesemirju.

Vesmirska obleka je skupaj z instrumenti, ki jo mora nositi vsak vesmirski potnik na hrbtu, težka okrog 19 kg. To je skoraj petkrat manjša teža od sedanjih posebnih oblek pilotov za podelje na velikih višinah. Vesmirski pilot bi imel na glavi tudi veliko čelado, v kateri so slušalke in mikrofoa, naprava za uravnavanje pritiska in uravnavanje temperature.

Zunanji sloj obleke je iz srebrnastega nilona, ki je prevlečen z aluminijem. Ta sloj ne prepušča telesne toplote. Notranji sloj obleke pa je iz nilonskega trikoja. Obleka ima razen tega tudi naprave za ventilacijo in orevanje kisika. V novi obleki se bodo vesmirski potniki lahko udobno gibali.

DEFINICIJA NA HITRO

Igralec: Če ni govora o njem, sploh ne poslušaj.

Ravnatelj gledališča: Stoji pri premieri za odrom in si želi, da bi umrl.

Kura vitke linije: Kratka stradalna doba, kateri sledi zvišanje telesne teže za 5 kg.

ZA RAZVEDRILO

— Očka, meni pa še ni treba jesti vsega, saj nisem še poročen!

SMRT NA VRVI

Ne, ne gre za ljudi, ki bi si to sredstvo prostovoljno izbrali za zaključek svoje življenjske poti. Mislimo na tragedije, ki se — resda redko — pripete alpinistom pri plezalnih vzponih. Trenutek, ko plezalec zaleti, da mu vrvi ne more več služiti kot varovalno sredstvo in da bo moral zaradi nesrečnih okoliščin na njej končati svoje, največkrat še mlado življenje, mora biti strašno.

20. julija 1909 sta se pod Severno triglavsko steno pripravljala za vstop v nemško smer dva mlada Dunajčana, Karl Plaichinger in Wilhelm Lass. Stena je bila takrat preplezana šele v svojem vzhodnem delu in mladi par bi bil šele deveta naveza, ki bi premagala težave v njej. Pritrdila sta si vrvi okrog pasu, še enkrat pregledala opremo, si stisnila roke in vstopila. Pred njimi se je dvigala več kot tisoč metrov visoka stena, silna in grozeča, pa spet vabljiva.

Ob dveh popoldne sta se znašla pod Nemškim stebrom. Pred njima je bila zadnja tretjina stene, najtežja. Zaverovana v svoje delo, nista niti opazila,

kako se od vsepovsod zgrinjajo težki, črni oblaki. Steno je zagrnila megla. Začelo je rahlo pršet, nato pa se je razbesnela nevihta. V grapah je pošastno odmevalo grmenje, tu pa tam je bilo slišati zamolkel udarec padajočega kamenja.

Osamljena plezalca sta se spogledala. Lass je plezal prvi.

»Wilhelm, počakajva, da gre neurje mimo!«

Ni bil strah ta, ki je govoril iz Plaichingerja. Včasih je dobro, če je človek previden. Kam bi v negotovost po spolzkih, mokrih skalnih ploščah? Toda Lass bi bil rad ven iz mučnega položaja.

»Se malo Karl, pa bova zunaj! Tačas bo tole minilo. Tu nimava kje ostati. Drži, jaz grem naprej!«

Ura je bila štiri popoldne. Lass se je izgubil v megli. Plaichinger je ostal sam na varovalščici. Počasi, počasi je polzela vrvi skozi njegove roke. Saj skoraj ne gre naprej! Le kaj dela Lass zgoraj, da se skoraj ne premakne? Iz megle je še kar neusmiljeno lilo. Začelo ga je zebsti v roke, nestrpno se je prestopal z noge na nogo. Končno se

je vrvi spet zganila. Dva metra sta še kar hitro zdrsela skozi Plaichingerjeve otrdele roke. Tedaj...

»Drži, drži!«

Plaichinger je krčevito stisnil vrvi in se naslonil k steni. Senca je hušnila mimo njega. Začutil je močan sunek, v glavi se mu je stemnilo. Potem... nič več...

Minila je cela večnost. Se vedno je močno deževalo. V steni je vladal mir. Med bučanjem nevihte je bilo slišati nekaj slabotnih klicev:

»Karl, Karl!«

Počasi je Plaichinger odprl oči. — Rdečkasto obarvan potoček se je vil mimo njegovih omrtvelih rok, ki so visele nekam navzdol. Čez čas je lahko začel misliti. Aha, še vedno je na vrvi. Torej ga je le rešila! Toda — noge so neke visoko... in glava... Vzdignil jo je in pogledal okrog sebe. Pod seboj je zagledal temno zamegljeno brezno. Torej visi z glavo navzdol!

Previdno se je skušal spraviti v normalni položaj. Ob prvem premiku ga je v prsih strahovito zabolelo. Rebra! Otikal si je prsni koš. Da, da boli... Tedaj je oddalec zaslišal kakor iz groba:

— Karl, Karl... —

Neznanska radost ga je spreletela. Tovariš še živi! Nič več ni čutil bolečin, ni čutil, da mu iz rane na glavi teče kri. Samo da ni Lassu nič hudega, samo da ni več sam! Toda — kje je Lass? Zakaj ne spleza do njega?

Dotlej napeta vrvi je nenadoma popustila. Klenci med tovarišema so se izgubljali med besnenjem naravnih moči. Plaichinger je zabil klin, pritrdil vrvi in z največjo težavo splezal tja, kjer je stal, ko se je zgodila nesreča. Poklical je Lass.

Tedaj je zvedel vso resnico. Ob padcu je Lass obvisel na vrvi, 20 metrov pod Plaichingerjem, tik nad žrelom Triglavskega okna.

»Oh, ne, ni tako hudo. Tu stojim na majhnem prostorčku. Tako velik je, da lahko z obema nogama hkrati stojim. Silno slabo mi je...«

Pogovor je utihnil. Dež je še kar naprej lil. Plaichingerja so obletavale temne slutnje.

Ura je pol sedmih zvečer. Temni se, ko bi moral biti še lep dan.

»Wilhelm, kako je?«

Samo nerazločne besede še prihajajo iz temne, neznanne globine. Onemogli prijatelj zgoraj bridko zajoka.

Ob sedmih zvečer.

»Wilhelm, Wilhelm, oglasi se, slišiš Wilhelm, slišiš?!«

Zanimivosti

MIROLJUBNA BORBA

Med radioaktivnimi elementi, ki jih s pridom uporabljajo v medicini, bo prav kmalu na prvem mestu kobalt. S temi kobaltnimi bombami je danes že opremljeno večje število velikih bolnišnic po vsem svetu. Rušilna moč atomov je tu ukročena in pomaga zdravnikom predvsem v zdravljenju raka in drugih nevtorb.

LANI V ZDA 3600 STAVK

Po uradnih poročilih je bilo leta 1957 v Združenih državah Amerike vsega skupaj 3600 stavk. Stavkalo je 1.400.000 delavcev iz raznih panog industrije. Največ stavk je bilo v industriji cementa in v gradbeništvu. Skoraj v vseh primerih so delavci stavkali zaradi nizkih plač. Število stavk je v primerjavi z letom 1956 občutno manjše — tedaj je stavkalo 2 milijona delavcev.

PEŠ NA JUŽNI TEČAJ

V okviru geofizikalnega leta je novozelandska odprava pod vodstvom zmagovalca najvišje gore na svetu Edmunda Hillaryja po skoraj tri mesece trajajočem pešačenju skozi Antarktiko dosegla zemeljski južni tečaj. Za Amundsenom in Scottom je to tretja znanstvena skupina, ki je tečaj dosegla peš.

Naporna je pot do cilja

Samo odmev še odgovarja. Iz brezna ni nobenega glasu več. Strašno dolga je noč. Mraz, dež, tam spodaj pa mrtvi prijatelj...

Drugi dan zjutraj še vedno megla, še vedno rahlo prši. Iz triglavske stene se razlegajo klenci na pomoč. Le kdo jih bo slišal? Tedaj se muhasto vreme nenadoma spet spremeni. Megle se dvignejo. Tik nad seboj zagleda Plaichinger izstopno gredo. Z nadčloveškimi napori spleza iz stene in odhiti v dolino na pomoč... za mrtvega prijatelja. Čez pet dni so na dovškem pokopališču pokopali četrto žrtev gora.